

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

6

SIRA SAYISI: 392

Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş ve 62 Milletvekilinin Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4810) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/4810 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
- Katılma Yazıları.....6
- Genel Gerekçesi 10
- Madde Gerekçeleri 10

• Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu 12

• Muhalefet Şerhleri.....18

• Teklif Metni.....63

• Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin.....63

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Mustafa Elitaş</i> Kayseri	<i>Halil Etyemez</i> Konya	<i>Nilgün Ök</i> Denizli
<i>Ekrem Çelebi</i> Ağrı	<i>Orhan Yegin</i> Ankara	<i>Fehmi Alpay Özalan</i> İzmir
<i>Yunus Kılıç</i> Kars	<i>İrfan Kartal</i> Van	<i>Şamil Ayrım</i> İstanbul
<i>Orhan Erdem</i> Konya	<i>Müşerref Pervin Tuba Durgut</i> İstanbul	<i>Yusuf Beyazıt</i> Tokat
<i>Hacı Bayram Türkoğlu</i> Hatay	<i>Refik Özen</i> Bursa	<i>Zafer Işık</i> Bursa
<i>Mustafa Canbey</i> Balıkesir	<i>İffet Polat</i> İstanbul	<i>Serap Yaşar</i> İstanbul
<i>Lütfiye Selva Çam</i> Ankara	<i>Tülay Kaynarca</i> İstanbul	<i>Arife Polat Düzgün</i> Ankara
<i>Emine Sare Aydın</i> İstanbul	<i>Mihrimah Belma Satır</i> İstanbul	<i>Cemal Taşar</i> Bitlis
<i>Selahattin Minsolmaz</i> Kırklareli	<i>Fahri Çakır</i> Düzce	<i>Atay Uslu</i> Antalya
<i>Nevzat Şatıroğlu</i> İstanbul	<i>Meliha Akyol</i> Yalova	<i>Sami Çakır</i> Kocaeli
<i>Osman Aşkın Bak</i> Rize	<i>İbrahim Aydın</i> Antalya	<i>Burhan Çakır</i> Erzincan
<i>Hacı Turan</i> Ankara	<i>Erol Kavuncu</i> Çorum	<i>Ahmet Demircan</i> Samsun
<i>Zeynep Gül Yılmaz</i> Mersin	<i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum	<i>Ali Özkaya</i> Afyonkarahisar
<i>Emrullah İşler</i> Ankara	<i>Sabahat Özgürsoy</i> Hatay	<i>Bahar Ayvazoğlu</i> Trabzon
<i>Ramazan Can</i> Kırıkkale	<i>Hakan Çavuşoğlu</i> Bursa	<i>Muhammet Müfit Aydın</i> Bursa

<i>Recep Şeker</i> Karaman	<i>Ahmet Kılıç</i> Bursa	<i>Selman Oğuzhan Eser</i> Karaman
<i>Orhan Kırçalı</i> Samsun	<i>Osman Mesten</i> Bursa	<i>Selim Gültekin</i> Niğde
<i>Yusuf Başer</i> Yozgat	<i>Mustafa Kendirli</i> Kırşehir	<i>Bekir Kuvvet Erim</i> Aydın
<i>Mehmet Uğur Gökgöz</i> Isparta	<i>Metin Çelik</i> Kastamonu	<i>Mustafa Levent Karahocagil</i> Amasya
<i>Oğuzhan Kaya</i> Çorum	<i>İbrahim Yurdunuseven</i> Afyonkarahisar	<i>Hasan Turan</i> İstanbul
<i>Şirin Ünal</i> İstanbul	<i>Oya Eronat</i> Diyarbakır	<i>Harun Karacan</i> Eskişehir

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı KHK'da değişiklik yapılmasına dair kanun teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Yakup Taş
Adıyaman

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı KHK'da değişiklik yapılmasına dair kanun teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Hasan Çilez
Amasya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 04/01/2023 tarihinde sunulan 2/4810 Esas Numaralı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

05/01/2023

Sena Nur Çelik
Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimize katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

5.1.2023

Jülide İskenderoğlu
Çanakkale

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı KHK'da değişiklik yapılmasına dair kanun teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Zehra Taşkesenlioğlu Ban
Erzurum

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

(2/4810) Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

09/10/2023

Abdullah Nejat Koçer
Gaziantep

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı KHK'da değişiklik yapılmasına dair kanun teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Cihan Pektaş

Gümüşhane

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı KHK'da değişiklik yapılmasına dair kanun teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Mustafa Demir

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

05.01.2023

Erol Kaya

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı KHK'da değişiklik yapılmasına dair kanun teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Yaşar Kırkpınar

İzmir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik yapılmasına dair kanun teklifine imzamı atıyorum.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

05.01.2023

Necip Nasır

İzmir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi için imzamı atıyorum.

Gereğini arz ederim.

05.01.2023

Niyazi Güneş

Karabük

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

05/01/2023

Öznur Çalık

Malatya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı KHK'da değişiklik yapılmasına dair kanun teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Murat Baybatur

Manisa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı KHK'da değişiklik yapılmasına dair kanun teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

İsmail Bilen

Manisa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı KHK'da değişiklik yapılmasına dair kanun teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Uğur Aydemir

Manisa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı KHK'da değişiklik yapılmasına dair kanun teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Yavuz Ergun

Niğde

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı KHK'da değişiklik yapılmasına dair kanun teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Mücahit Durmuşoğlu

Osmaniye

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu İle Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine İmzamı Koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Recep Uncuoğlu

Sakarya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı KHK'da değişiklik yapılmasına dair kanun teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Mehmet Habib Soluk

Sivas

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı KHK'da değişiklik yapılmasına dair kanun teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Mehmet Ali Cevheri

Şanlıurfa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı KHK'da değişiklik yapılmasına dair kanun teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

İsmail Güneş

Uşak

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/4810)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Hazırlanan Kanun teklifi ile;

Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşme hükümleri gereğince kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinde 1/1/2023 - 30/6/2023 tarihleri arasındaki dönem için enflasyon farkı dahil uygulanması öngörülen artış oranının, çalışanlarımızın ve emeklilerimizin refah düzeyini arttırmak amacıyla %30 olarak uygulanmasını sağlayacak düzenleme yapılmaktadır.

Ayrıca, 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamında ödenen gelir ve aylıkların da (malullük, yaşlılık ve ölüm aylıkları) %30 oranında artırılması amaçlanmaktadır.

Buna paralel olarak yaşlılık/malullük/ölüm aylığı almakta olan emeklilerimize ve hak sahiplerine dosya bazında 3.500 TL olarak öngörülen aylık asgari ödeme tutarı da 5.500 TL'ye yükseltilmektedir.

İşverenlerin işgücü maliyetlerini düşürerek istihdamı korumaları ve arttırmalarını desteklemek için 2016 yılından 2022 yılı sonuna kadar sağladığımız asgari ücret desteğinin, özellikle küçük işletmecilerimizin bu yükün altından daha kolay kalkmalarını temin amacıyla, 2023 yılı Ocak ile Haziran aylarını kapsayacak şekilde uzatılması ve tutarının da 100 TL den 400 TL ye çıkarılması yönünde düzenleme yapılmaktadır.

5510 sayılı Kanunda yapılan bir diğer düzenleme de Koronavirüs salgını sebebiyle yapılan kısa çalışma ödemelerinde hatalı işlemlerden dolayı hizmetleri Kuruma eksik bildirilen sigortalıların hizmetlerinin fiili duruma getirilmesi amaçlanmıştır.

Diğer taraftan, ülkemizde yapılması planlanan 2021 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali Koronavirüs salgını nedeniyle organize edilememiş ve Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA) tarafından 2023 UEFA Şampiyonlar Ligi Finaline ülkemizin ev sahipliği yapması kararlaştırılmıştır. 2021 yılında UEFA Şampiyonlar Ligi Finali için sağlanan vergi istisnası ve muafiyet düzenlemelerinin 2023 finali için geçerli olması yönünde düzenleme önerilmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- UEFA tarafından 2023 yılındaki Şampiyonlar Ligi finalinin İstanbul'da düzenleneceği açıklanmıştır. Yapılan değişiklikte, maddede 2021 UEFA Şampiyonlar Ligi finali için sağlanan istisnanın, yeni takvime göre 2023 finali için geçerli olması sağlanmaktadır.

Madde 2- Madde ile, yaşlılık/malullük/ölüm aylığı almakta olan emeklilerimize ve hak sahiplerine dosya bazında 3.500 TL olarak öngörülen aylık asgari ödeme tutarının 5.500 TL'ye yükseltilmesi amaçlanmıştır.

Madde 3- Madde ile, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalı ve hak sahiplerine ödenen gelir ve aylıkların %30 oranında arttırılarak sigortalı ve hak sahiplerinin refahlarının yükseltilmesi amaçlanmıştır.

Ayrıca, Maddeye eklenen ikinci fıkra ile gelir/aylıklara aynı dönemde yapılacak artışa ilişkin 5510 sayılı Kanunun 55 inci maddesinin ayrıca uygulanmaması amaçlanmıştır.

Madde 4- İşverenlerin işgücü maliyetlerini düşürerek istihdamı korumaları ve arttırmalarını desteklemek amacıyla 2016 yılından 2022 yılı sonuna kadar her yıl asgari ücret desteği sağlanmıştır. Madde ile, 5510 sayılı Kanuna geçici madde eklenerek, 2023 yılı Ocak ila Haziran aylarına da istihdamı desteklemek için işgücü maliyetlerini azaltmak üzere, maddede belirtilen işverenlere, finansmanı İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacak şekilde, ödeyecekleri sigorta priminden mahsup edilerek günlük 13,33 TL, aylık 400 TL asgari ücret desteği sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 5- 5510 sayılı Kanuna geçici madde eklenerek Koronavirüs salgını sebebiyle yapılan kısa çalışma ödemelerinde hatalı işlemlerden dolayı hizmetleri Kuruma eksik bildirilen sigortalıların hizmetlerinin fiili duruma getirilmesi amaçlanmıştır.

Madde 6- Koronavirüs salgını nedeniyle 2021 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali ülkemizde organize edilememiş ve Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA) tarafından 2023 UEFA Şampiyonlar Ligi Finaline ülkemizin ev sahipliği yapması kararlaştırılmıştır. Yapılan düzenleme ile maddede yer alan kurumlar için öngörülen muafiyet hükümlerinin, yeni takvime göre ülkemizde tertiplenecek 2023 finali için geçerli olması sağlanmaktadır.

Madde 7- Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşme hükümleri gereğince kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinde 1/1/2023 - 30/6/2023 tarihleri arasındaki dönem için enflasyon farkı dahil uygulanması öngörülen % 16,48 artış oranının, % 13,52 puan eklenmek suretiyle %30 olarak uygulanması ve %13,52 puanlık söz konusu ilave oranın aynı döneme ilişkin enflasyon farkı hesaplamasında dikkate alınmaması amaçlanmaktadır. Ayrıca Hazine ve Maliye Bakanlığına katsayıları, sözleşme ücreti artış oranlarını, ücret tavanlarını ve ortalama ücret toplamı üst sınırını %30 artış oranına uygun olarak belirleme ve duyurma yetkisi verilmektedir.

Madde 8- Yürürlük maddesidir.

Madde 9- Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

9/1/2023

Esas No: 2/4810

Karar No: 5

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4810 esas numaralı, “*Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*” Komisyonumuzun 9/1/2023 tarihinde yaptığı 27’nci birleşimde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. GİRİŞ

Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş ve 62 Milletvekili tarafından 4/1/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/4810 esas numaralı ‘*Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*’ Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 9/1/2023 tarihinde yaptığı 27’nci birleşiminde 2/4810 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahibi Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş ile Hazine ve Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, Sayıştay Başkanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), Gelir İdaresi Başkanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB), Memur Sendikaları Konfederasyonu (MEMUR-SEN), Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu (KAMU-SEN), Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK), Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD), Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK), Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK), Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu (HAK-İŞ), Türk İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ), Türkiye Emekliler Derneği (TÜED) ve Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

2. 2/4810 ESAS NUMARALI KANUN TEKLİFİNDE ÖNGÖRÜLEN DÜZENLEMELER

2/4810 esas numaralı Teklifin gerekçesi ve metni incelendiğinde, Teklifte;

- 2022 ve 2023 yıllarını kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşme hükümleri gereğince 1/1/2023-30/6/2023 tarihleri arasındaki dönem için kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinde enflasyon farkı dahil artış oranının yüzde 30 olarak uygulanmasına,

- Emeklilere ve hak sahiplerine ödenen malullük, yaşlılık ve ölüm aylıkları için asgari ödeme tutarı olan 3 bin 500 Türk lirasının 5 bin 500 Türk lirasına çıkarılmasına,

- İşverenlerin istihdamı korumaları ve arttırmalarını sağlamak için verilen asgari ücret desteğinin 2023 yılı Haziran ayına kadar uzatılmasına ve verilen destek tutarının aylık 100 Türk lirasından 400 Türk lirasına çıkarılmasına,

- Koronavirüs salgını sebebiyle yapılan kısa çalışma ödemelerinde hatalı işlemlerinden dolayı hizmetleri Sosyal Güvenlik Kurumuna eksik bildirilen sigortalıların hizmetlerinin fiili duruma getirilmesine,

- 2021 yılında UEFA Şampiyonlar Ligi Finali için sağlanması öngörülen vergi istisna ve muafiyetine ilişkin düzenlemelerin 2023 yılı için geçerli olmasına,

yönelik düzenlemelerin yer aldığı görülmektedir.

3. KOMİSYONDA KANUN TEKLİFİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Kanun Teklifi üzerinde yapılan görüşmelerde milletvekilleri tarafından;

- Emekli ve kamu görevlilerinin maaş artışına ilişkin düzenlemenin herkes tarafından memnuniyetle karşılandığı, ancak bu artış oranının özellikle temel gıdalardaki artış oranına göre yetersiz kaldığı, ayrıca düzenlemenin bütçe dengesi içerisindeki etkilerinin detaylı bir şekilde analiz edilip sunulması gerektiği,

- Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin kabul edilmesi ile komisyonda yürütme erkinin siyasi olarak temsilinin yetersiz kaldığı, bu durumun komisyonda kanun teklifinin görüşülmesinde ve hesap verebilirlik hususlarında sıkıntılara sebep olabileceği,

- Düzenleme ile en düşük memur maaşının 11 bin 848 Türk lirasına, en düşük emekli maaşının 5 bin 500 Türk lirasına çıkarıldığı, ancak bu artış oranlarının memur ve emeklinin geçimini sağlamak için yetersiz olduğu, emekli aylığı hesaplamalarında yüzde 40'a düşürülen aylık bağlama oranının yeniden artırılması gerektiği, ücretlerdeki artışın yanı sıra enflasyonla mücadelede de önem verilmesi ve alım gücünü koruyan reformist önlemlerin alınması gerektiği,

- Düzenlemenin emekli ve kamu görevlilerinin maaş artışının yanı sıra, engelli, dul ve yetim maaş artışını da kapsayacak şekilde genişletilmesi gerektiği, ayrıca en düşük emekli maaşında artış yapıldığı gibi diğer emekli maaşlarında da ödemiş oldukları prim oranları dikkate alınarak adaletli ve dengeli bir artışın gerçekleşmesine yönelik düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu,

- Kamu çalışanlarının ve emeklilerin maaş artışının toplu sözleşmeyle, SSK ve BAĞ-KUR emeklilerinin maaş artışının ise 5510 sayılı Kanuna göre belirlendiği, buna göre memur ve emeklilere yüzde 16,48, SSK ve BAĞ-KUR emeklilerine ise yüzde 15,4 artışın yapılması gerekirken, bütçe imkanlarının elverdiği ölçüde refah payı artışı yapılarak maaş artış oranının yüzde 30'a çıkarıldığı,

- Pandemi döneminden, coğrafi konumdan, komşu ülkelerde yaşanan terör, göç gibi küresel problemlerden dolayı yaşanan yüksek enflasyonun toplumda belli ölçüde refah kaybına neden olsa da, ücretsiz ders kitaplarının verilmesi, harçların kaldırılması ve sosyal yardım ödemelerinin artırılması gibi yollarla ücretliye her zaman destek verildiği,

- UEFA Şampiyonlar Ligi Finalinin önemli uluslararası bir organizasyon olduğu, ancak düzenleme ile yapılması düşünülen vergi istisnalarının vergi kayıplarına yol açmasından endişe duyulduğu, Komisyona istisna kapsamı konusunda detaylı bilginin verilmesi gerektiği,

- İşsizlik Sigortası Fonunun işsizlere destek olunması amacıyla kurulan bir fon olduğu, bu nedenle işvereni desteklemek amacıyla asgari ücret desteğinin, İşsizlik Sigortası Fonu yerine Hazine'den karşılanmasının daha doğru bir yaklaşım olacağı,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Teklifin ilk imza sahibi Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş tarafından yapılan açıklamalarda;

- Büyümeden kaynaklı refah artışının toplumun her kesimine yansımaları hedefi doğrultusunda emekli ve çalışanların ücretlerinde önemli iyileştirmelerin gerçekleştirildiği; bu doğrultuda 2022 Temmuz ayında yapılan düzenleme ile 3 bin 500 Türk lirası olan en düşük emekli maaşının düzenleme ile 5 bin 500 Türk lirasına çıkarılarak emekli maaşlarında önemli oranda artışın öngörüldüğü,

- Düzenleme ile aile yardımı dahil en düşük memur maaşının 11 bin 848 Türk lirasına çıkarılarak reel artışın yüzde 136'ya ulaştığı; en düşük emekli memur maaşı yüzde 64 reel artış ile 7 bin 901 Türk lirasına çıkarıldığı,

- 2022 yılında, asgari ücretin ve ücretlerin asgari ücret kadar kısmının vergiden istisna tutulmasına yönelik değişikliklerle çalışanlar lehine çok önemli bir düzenlemenin hayata geçirildiği, 2022 yılında bu düzenlemenin maliyetinin 90,6 milyar Türk lirası olduğu ve 2023 yılında belirlenen asgari ücrete bağlı olarak bu maliyetin 374,3 milyar Türk lirası olarak gerçekleşmesinin beklenildiği,

- İşverenlerin işgücü maliyetlerini düşürmek ve istihdamlarını artırmalarını desteklemek amacıyla 2016 yılında başlayan ve 2023 yılı Haziran dönemine kadar devam edecek olan asgari ücret desteğinin işçi başına aylık 400 Türk lirasına çıkarıldığı, bu destekten 1,7 milyon iş yeri ve 7,5 milyon sigortalının faydalanmasının hedeflendiği,

- Teklifte gerçekleştirilecek düzenlemelerin toplam maliyetinin yaklaşık 300 milyar Türk lirası olduğu, bu tutarın 21,9 milyar Türk lirasının en düşük emekli maaşının 5 bin 500 Türk lirasına çıkarılmasına, 131,5 milyar lirasının emekli aylıklarına yüzde 30 artış yapılmasına, 128,4 milyar lirasının memur maaşına yüzde 30 artış yapılmasına, 17,1 milyar Türk lirasının asgari ücret desteğine ilişkin düzenlemelerden kaynaklandığı,

- Düzenleme ile 2023 UEFA Şampiyonlar Ligi müsabakasının Türkiye’de yapılacak olması nedeniyle KDV ve kurumlar vergisi istisnalarının getirildiği, böylece hem Türkiye’nin tanıtımı hem de ekonomiye yapacağı katkı açısından teşvik verilmesinin amaçlandığı, ilaveten KDV istisnasının maliyetinin 110 milyon Türk lirası ve kurumlar vergisi istisnasının maliyetinin 120 milyon Türk lirası olduğu,

- İşsizlik Sigortası Fonunun, amacına uygun olarak istihdama katkı sunmak ve işsizliğin azaltılmasına yönelik politikaları desteklemek için kullanıldığı, Fonun özellikle pandemi döneminde kısa çalışma ödeneği konusunda yaptığı destekle istihdamın korunmasında çok önemli bir fonksiyonu icra ettiği, asgari ücret desteğinin Fondan karşılanmasının gerekçesinde işsizliğin artmasının engellenmesi amacının yattığı,

ifade edilmiştir.

4. KOMİSYONUN MADDELER HAKKINDA KARARI

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından Teklifin maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Teklif metni aşağıdaki değişiklikler yapılmak suretiyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Madde 1, 2 ve 3

Teklifin çerçeve 1, 2 ve 3 üncü maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 4

Teklifin çerçeve 4 üncü maddesi; anlatıma açıklık kazandırılmasını teminen redaksiyona tabi tutulması suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 5

Teklifin çerçeve 5 inci maddesi; kanun yapım tekniğine uygunluğunu teminen redaksiyona tabi tutulması suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 6 ve 7

Teklifin çerçeve 6 ve 7 nci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 8

Teklifin yürürlüğe ilişkin 8 inci maddesi; asgari ücret desteğinin 2023 yılı Ocak ila Haziran ayları/ döneminde uygulanması öngörüldüğünden, Teklifin söz konusu 4 üncü maddesinin 1/1/2023 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girmesine yönelik değişiklik yapılması suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 9

Teklifin yürütmeye ilişkin 9 uncu maddesi; aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerinin kabul edilmesinin ardından Teklifin tümü oylanmış ve kabul edilmiştir.

Ayrıca; Komisyondan alınan yetki çerçevesinde Teklif metni; kanun dili ve tekniği, anlatıma açıklık kazandırılması ile kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda gözden geçirilmiş, bu çerçevede metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

5. ÖZEL SÖZCÜLER

İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Ağrı Milletvekili Ekrem ÇELEBİ
  - Ankara Milletvekili Orhan YEGİN,
  - Antalya Milletvekili İbrahim AYDIN,
  - Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet ERİM,
  - Bursa Milletvekili Ahmet KILIÇ,
  - Denizli Milletvekili Nilgün ÖK,
  - Erzurum Milletvekili İbrahim AYDEMİR,
  - Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat KOÇER,
  - İstanbul Milletvekili Şirin ÜNAL
  - İzmir Milletvekili Yaşar KIRKPINAR,
  - İzmir Milletvekili Tamer OSMANAĞAOĞLU,
  - Konya Milletvekili Mustafa KALAYCI,
  - Manisa Milletvekili Uğur AYDEMİR,
  - Trabzon Milletvekili Salih CORA,
  - Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ,
- özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Cevdet Yılmaz</i>	<i>İsmail Faruk Aksu</i>	<i>Abdullah Nejat Koçer</i>
Bingöl	İstanbul	Gaziantep
		(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Kâtip	Üye	Üye
<i>Şirin Ünal</i>	<i>Ekrem Çelebi</i>	<i>Bülent Kuşoğlu</i>
İstanbul	Ağrı	Ankara
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Durmuş Yılmaz</i>	<i>Orhan Yegın</i>	<i>Cavit Arı</i>
Ankara	Ankara	Antalya
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>İbrahim Aydın</i>	<i>Bekir Kuvvet Erim</i>	<i>Ahmet Kılıç</i>
Antalya	Aydın	Bursa
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)

Üye <i>Nilgün Ök</i> Denizli (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Garı Paylan</i> Diyarbakır (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye <i>Muhammet Naci Cinisli</i> Erzurum (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Emine Gülizar Emecan</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mehmet Bekaroğlu</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Kamil Okyay Sındır</i> İzmir (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Tamer Osmanağaoğlu</i> İzmir (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye <i>Abdülatif Şener</i> Konya (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mustafa Kalaycı</i> Konya (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Uğur Aydemir</i> Manisa (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye <i>Rıdvan Turan</i> Mersin (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Süleyman Girgin</i> Muğla (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Salih Cora</i> Trabzon (Bu raporun özel sözcüsüdür)
	Üye <i>İsmail Güneş</i> Uşak (Bu raporun özel sözcüsüdür)	

MUHALEFET ŞERHİ

(2/4810) esas numaralı “Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ne karşı olmamızın nedenleri aşağıda belirtilmiştir.

Genel değerlendirme

Memurlara ve emeklilere 2023 yılının ilk yarısında yapılacak maaş ve diğer aylık ödemelerde artışı öngördüğü için aceleyle TBMM Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulan (2/4810) esas numaralı ““Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” de genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde birbiri ile ilişkisiz 3 ayrı kanunun ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamenin bazı maddelerinde değişiklik veya ekleme yapan 9 maddeden oluşan mini bir torba kanun teklifidir.

Söz konusu kanun teklifi; memur ve emeklilerin maaş ve emekli aylıklarını ilgilendirdiği gerekçesiyle acele ile komisyon gündemine getirilerek görüşme süresi kısıtlanmış, bu suretle maddeler üzerindeki yorum ve katkı hakkımız da engellenmiş bulunmaktadır.

Kanun teklifinin genel olarak değerlendirilmesi:

9 maddeden oluşan bu kanun teklifinde; Ülkemizde yapılması planlandığı halde Koronavirüs salgını nedeniyle gerçekleştirilemeyen 2021 yılı UEFA Şampiyonlar Ligi Finali için sağlanan gelir, kurumlar ve katma değer vergisi istisnasının bu kez UEFA kararı ile ülkemizde yapılacak olan 2023 UEFA Şampiyonlar Ligi finali için geçerli olması, yaşlılık/malullük/ölüm aylığı almakta olan emeklilere ve hak sahiplerine dosya bazında 3.500 TL olarak öngörülen aylık asgari ödeme tutarının 5.500 TL'ye yükseltilmesi, İşçi ve esnaf emeklileri ile bunlardan vefat edenlerin hak sahiplerine ödenen gelir ve aylıklara 2023 yılının ilkyarısı için yapılacak zam oranının yüzde 15,4'ten yüzde 30'a çıkarılması, özel sektör işyerlerine işçi başına 400 TL. asgari ücret desteği getirilmesi, Koronavirüs salgını sebebiyle yapılan kısa çalışma ödemelerinde hatalı işlemlerden dolayı hizmetleri Sosyal Güvenlik Kurumuna eksik bildirilen sigortalılar için yeniden beyanname verme hakkının getirilmesi, Kamuda çalışan memur ve sözleşmeli personele 6. Dönem Toplu İş Sözleşmesi gereğince 2023 Ocak-

Haziran dönemi için yapılması gereken %16,48 olarak uygulanacak toplam zam oranının %30 olarak uygulanması

gibi birbiriyle ilgisiz konudan oluşan ve torba yasa mantığıyla hazırlanan teknik düzenlemelerin yanı sıra seçime hazırlık teşkil eden bazı düzenlemeleri bulunmaktadır.

Bu düzenlemeler üzerindeki gereksiz tartışmalarla ülkenin içinde bulunduğu ekonomik buhran perdelenmeye çalışılmaktadır.

Söz konusu düzenlemeler geçmişte uygulamaya konulan yanlış ekonomik politikalar sonucunda ortaya çıkan dengesizlikleri bir ölçüde ortadan kaldırmakla ilgili olup çoğunlukla palyatif tedbirleri içermektedir. Teklifin kısa vadeli amacı da yaklaşan seçimler dolayısıyla bir grup seçmeni memnun etmeye yöneliktir.

Kanun teklifinde yer alan düzenlemelerden bazıları 14 Milyon civarında emekliyi ve 4 milyon civarında kamu çalışanını ilgilendirmektedir.

Kanun teklif metnin en önemli düzenlemeleri memur ve emekli aylıklarındaki artış için yapılacak hesaplamalarda kullanılacak bazı gösterge ve parametrelerin değiştirilmesi ile ilgilidir.

Memur ve emekliler ENAG ve İTO enflasyonunu yaşamakta ancak TÜİK enflasyonu ile zam almaya mecbur bırakılmaktadır

Memur ve emekli maaşlarıyla ilgili göstergelerdeki sözde artışlarla ilgili açıklamalar şölenler(?) düzenlenerek yapılmaktadır.

Memur ve emekli maaşlarında yapılacak artış oranları önce Cumhurbaşkanı tarafından kamuoyuna ilan edilmekte, bilahare oranlarda kamuoyunun da tepkisi üzerine değişiklik yine bizzat Cumhurbaşkanı tarafından açıklanmaktadır. Daha sonra bu artış oranlarının gerektirdiği yasa değişikliği yine iktidar partisi milletvekillerince hazırlanan kanun teklifiyle T.B.M.M. gündemine getirilmektedir.

Söz konusu durum 2018 Haziran ayından itibaren yürürlükte olan adına Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemi denilen ucube sistemin “Erkler ayrığı” ilkesine uyumsuzluğunu ve yürütmenin yasamaya bir nevi tahakkümünü göstermesi açısından iyi bir örnek teşkil etmektedir.

Kanun teklifinde yer alan düzenlemelerden bazıları ile 4688 sayılı Kanuna göre 1 Ocak 2022 tarihinde yürürlüğe giren toplu iş sözleşmesinin kamu görevlilerinin maaş zammını düzenleyen 6, 7 ve 8. maddelerinin 2023 yılı ile ilgili hükümleri bir kanun ile değiştirilmektedir.

Söz konusu düzenlemelerin yasa ile sözleşme maddesi değiştirilmesi yerine ilgili toplu sözleşmenin içeriğinin yeniden ele alınarak mevcut fiyat artışları dikkate alınarak güncellenmesi yoluyla gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Bu düzenlemelerin, 2023 yılı bütçesinde öngörülen personel harcamalarını ve Sosyal Güvenlik Kurumunun aktüeryal dengesini etkileyeceği göz önünde bulundurularak, 2023 yılı içerisinde Merkezi Yönetim Bütçe ödenek dengesini nasıl değiştireceğinin, Sosyal Güvenlik Kurumuna Bütçeden aktarılması kararlaştırılan 582.983 Milyar TL. tutarındaki rakamı ne ölçüde artıracığının ve bunun karşılanacağı kaynağın da ortaya konulması gerekir.

Memur ve emekli maaşlarında mevcut toplu sözleşmede yer alan oranların ötesinde artış öngören ancak tarafımızca yetersiz bulunan düzenleme; kamu görevlilerinin lehine olan bir düzenleme olmasına rağmen, hukuki açıdan Anayasa'nın 53. maddesinde tanımlanan toplu sözleşme hakkına ve 48. maddesinde tanımlanan sözleşme hürriyeti hakkına müdahale niteliğindedir.

Anayasa'nın 2'nci maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir hukuk devletidir ve Anayasanın 60'ncü maddesine göre herkes sosyal güvenlik hakkına sahiptir.

TÜİK tarafından % 64.27 olarak ilan edilmesine karşın değişik kurumlarca açıklanan 2022 yılı enflasyon oranları konusunda farklılık bulunmaktadır. ENAG 2022 enflasyon oranını 5 137.55, İTO % 92.97 olarak açıklamıştır. Yine TÜİK verilerine göre TÜFE (Gıda) Endeksi 77.87 olarak açıklanmıştır. ÜFE Endeksi 128.47, ÜFE (Gıda) Endeksi % 121.12 dir.

Türk İş verilerine göre Aralık 2022 ayı itibarıyla açlık sınırı 4 kişilik bir aile için 8.130 TL, yoksulluk sınırı ise 26.485 TL. olarak açıklanmıştır. 2022 yılı için yeniden değerlendirme oranı ise 122.93 olarak ilan edilmiştir.

Türkiye, özellikle son 4 yıldır yanlış ekonomi politikaları ve ekonomi yönetiminin basiretsizliği gibi gerekçelerle çok ciddi bir ekonomik krizin içinden geçmektedir.

Maalesef Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı sosyal devlet ilkesinin gereğini yerine getirememiş, ekonomik krizin etkisini azaltma konusunda işçiler, memurlar ve emekliler başta olmak üzere farklı sosyal sınıflar için destekleyici önlemler alamamıştır. Adalet ve Kalkınma Partisi'nin yanlış ekonomi politikalarıyla, enflasyon ve hayat pahalılığı tahammül edilemeyecek boyutlara tırmanmıştır. Bağımsız akademisyenler tarafından yapılan araştırmalarda üç haneli rakamlara ulaşan enflasyon, Türkiye İstatistik Kurumunun gerçeğe uygunluğu tartışılan verilerine göre bile yüzde 60'ın üzerinde seyretmektedir. Özellikle dar gelirli aileler için yaşamsal önemde olan gıda enflasyonu ürkütücü boyutlara ulaşmış, elektrik, doğalgaz ve su faturaları artmış, konut kiralari ise baş edilemeyecek noktalara çıkmıştır. Tüm bu sorunlar karşısında Adalet ve Kalkınma Partisi, etkili önlemler alamamış, özellikle dar gelirli, memurları, işçileri, emeklileri açlık sınırının çok altında bir gelirle yaşamaya mecbur bırakmıştır.

Kanun teklif metninde yer alan bazı hükümlerle memur ve emekli aylıklarındaki artış için yapılacak hesaplamalarda kullanılacak bazı göstere ve parametreler değiştirilmektedir.

Söz konusu parametre ve göstergelerdeki artışlar yaşanan yıkıcı enflasyon ortamında tarafımızca yetersiz bulunmaktadır.

Yukarıda bahsedilen konularla ilgili olarak kod yasalarda gerçekleştirilmeyen, T.B.M.M'nde ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle ve sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilen torba yasalarla getirilen hükümlerle bütüncül olmayan yasa yapma alışkanlığı ilave problemlere neden olmakta, kod yasalardaki bazı hükümlerin sık sık değişimine sebebiyet vermektedir.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi(?) ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişiklikler ve "atanmış bakan" müessesesi kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilemekte, bu durum ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.'ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra yürürlüğe giren Anayasa'nın "Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi" başlıklı 88. maddesine göre, kanun teklif etmeye

milletvekilleri yetkili kılınmıştır. Ancak T.B.M.M.'nin yasama faaliyetlerinin nasıl gerçekleştirileceği konusunda yaklaşık 54 aydan beri yaşanan problemler güncelliğini korumaktadır.

Temmuz 2018 ortalarından bu yana 116 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişikliklerin, "atanmış bakan" müessesesinin kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilediği, ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.'ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olduğu gözlemlenmektedir.

"İstismarcı anayasa değişikliğinin istismarcı uygulanması", Türkiye devletini, Anayasal devlet özelliğinden uzaklaştırmış bulunmaktadır.

Memur ve emekli maaşlarında yapılacak artış oranlarının önce Cumhurbaşkanı tarafından kamuoyuna ilan edilmesi, bilahare kamuoyunun da tepkisi üzerine oranlarda yine bizzat Cumhurbaşkanı tarafından değişiklik yapılması, sürecin sonunda bu artış oranlarının gerektirdiği yasa değişikliğinin yine iktidar partisi milletvekillerince hazırlanan kanun teklifiyle T.B.M.M. taşınması anayasal devlet özelliğinden uzaklaşıldığının göstergesidir.

2018 seçimlerinden sonra geçen elli dört aylık süreç sonunda yasama sürecinde, kanun tekliflerinin, erkler ayrılığı ilkesine aykırı olarak yürütme tarafından TBMM'de en fazla üyeye sahip bulunan parti grubu üyeleri aracılığıyla "torba yasa" biçimiyle muvazaalı bir biçimde parlamentoya sunulduğu, kanun tekliflerinin komisyonlarda ve genel kurulda görüşülmesi aşamasında tam bir belirsizlik ve kargaşa yaşandığı, kanun teklifini hazırlayıp (!) komisyona sunan milletvekili veya milletvekillerinin teklif metninin içeriğinden dahi habersiz olduğu, teklif metninde yer alan hükümlerin komisyonlara anlatım ve sunumunda çoğu kez güç duruma düştükleri, konuya ilişkin olarak bürokrasiden ve yürütmenin diğer kademelerinden kendilerine sağlıklı bir bilgi akımının sağlanamadığı müşahede edilmektedir.

24 Haziran 2018 seçiminden sonra Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen tekliflerin tümü nerdeyse torba yasa teklifi niteliğinde bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi diye bir sistem yoktur, böyle bir realite, yasama-yürütme ilişkisi tarzına da uygun düşmemektedir. Yasama sürecinde tekliflerin yürütme tarafından torba kanun adı verilen yöntem ile çoğunluk partisi milletvekilleri aracılığıyla veriliyor olmasına rağmen, bu tekliflerde yer alan bazı düzenlemelerin

kendi içerisinde ve daha yeni sayılacak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile de çeliştiği açıktır.

9 Temmuz 2018’de yürürlüğe giren 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğinin elli dört aylık uygulaması, “tek adam yönetiminin” sürdürülemez özelliğini teyit etmiş bulunmaktadır.

Söz konusu Anayasa değişikliği ile hükümet ve bakanlar kurulu kaldırılmış, “Cumhurbaşkanı’nın yürütme ile özdeşleşmiş olması”, nedeniyle yürütme “tek kişi” yönetimine indirgenmiştir.

Yasama bakımından da; parti başkanı olması nedeniyle TBMM’de Cumhurbaşkanlığı’nın ön onay vermediği yasa önerisi kabul görmemektedir. Bu tutum yasa tekliflerinin yasalaşma sürecini de olumsuz yönde etkilemektedir.

6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişiklikle bütçe kanunu dışında bütün yasa önerilerini hazırlama yetkisi, TBMM’ üyelerine aittir. Ne var ki, yaklaşık kırk iki aylık uygulama, değinilen anayasal düzenlemeye rağmen, TBMM’nin yasama yetkisini özerk bir biçimde kullanamadığını teyit etmiş bulunmaktadır. Öncelikle, genellikle TBMM’de birinci parti konumunda olan AK Partili vekillerin imzasını taşıyan yasa önerileri, aslında Saray ve/veya bakanlık bürokratları tarafından hazırlanmakta; bu durum, yasama sürecini inisiyatif aşamasında muvazaalı kılmaktadır. Yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul’da ise, müzakere süreci işletilememekte; genellikle AKP-MHP (Cumhur ittifakı) üyesi vekillerin oyu belirleyici olmaktadır.

Çoğunluk dayatması nedeniyle müzakere sürecinin işletilemediği TBMM’de oylanan kanunların çoğunluğu, Anayasa’ya aykırı bir biçimde hazırlanan “torba yasa” tarzına göre çıkarılmaktadır. Bunun sonucunda da yasanın ulaşılabilirlik, anlaşılabilirlik ve öngörülebilirlik özellikleri zedelenmekte veya ortadan kalkmaktadır.

Özet olarak, yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM’yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

Bütün demokratik ülkelerde temel kuraldır, parlamentolar yasama yetkisi konusunda ortaksızdır ve yasama yetkisi sadece parlamentolar tarafından kullanılır.

Yeni sistemde bir nevi Meclisin yasama yetkisi elinden alınmıştır. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri¹ vasıtasıyla Meclisin yasama yetkisinin bir kısmını kullanmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile düzenlenemeyecek hususlarda dahi yetki aşımına gidilerek Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri yürürlüğe konulduğu görülmektedir.

2018 yılı temmuz ayından itibaren 54 ay geçmesine karşın TBMM'nin yasa yapma işlevinde gözlemlenen aksaklıkların çözümü konusunda henüz bir mesafe alınamamıştır.

Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş ve 62 Milletvekili tarafından verilen ((2/4810) esas numaralı “Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin T.B.M.M.’ne sunulması ve Plan ve Bütçe komisyonunda görüşmesi sırasında gözlemlenen tablo da maalesef yukarıdaki tespitlerimizi bir kez daha doğrular niteliktedir.

24 Haziran 2018 tarihinden itibaren T.B.M.M.’nde yasama faaliyeti açısından gözlemlenen gelişmeler bu sistemin sürdürülemez olduğunu “Güçlendirilmiş Parlamenter Sisteme” bir an önce geçilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

1. Anayasa'ya aykırılık savlarımız değerlendirilmemiştir.

1.1 Kanun Teklifinin bütününün Anayasa'ya uygunluk açısından değerlendirilmesi yapılmamıştır.

Kanun Teklifinin tümünün Plan ve Bütçe Komisyonu; görüşmelerinde İçtüzük madde 38 uyarınca Anayasa'ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır. Komisyon, muhalefet şerhinin devamında açıklanacağı üzere Anayasaya aykırı madde barındıran teklifin görüşmelerinde İçtüzük kapsamında üzerine düşen yükümlülüğü tam anlamıyla yerine getirmemiştir.

Anayasaya uygunluk incelemesi yapılmayan ve üstelik torba öneri tarzında hazırlanan ve kabul edilen yasalar, Anayasaya aykırıdır.

---

¹ Kanun teklifinin komisyonda görüşüldüğü 09.01.2022 tarihine kadar Cumhurbaşkanı tarafından 2841 maddeden oluşan 116 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmıştır.

- İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmemiştir:

“Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.

Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.” (İçtüzük, md.38).

İçtüzüğün 38. maddesinin ilk fıkrasının komisyon için öngördüğü inceleme yükümlülüğü, teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden ele alınması gereken bir önkoşul olarak düzenlenmiştir. Bu ön sorun çözülmeden komisyon, görüşmelere başlayamaz. Bu yükümlülük, komisyona ait münhasır yetki olup, komisyon dışından kişi ve uzmanlar bu yetkiyi kullanamazlar. Komisyon, teklif metnini, Anayasa'nın sözüne ve özüne uygunluk açısından inceledikten sonra devam veya red kararını verir. Bu ise, teklif maddelerini görüşmeden önce bir ön karar şeklinde verilmelidir. Önkoşul ve ön karar, komisyon için çifte yükümlülük ve gerekliliktir.

Komisyonun bir diğer yükümlülüğü ise, inceleme alanına ilişkindir: Anayasa'ya uygunluk, hem sözü hem de özü açısından yapılmalıdır. Özellikle öze uygunluk, anayasal yorum yöntemlerini beraberinde getirir. Gerekçe, sadece red hali için değil, uygunluk durumu için de yazılması ölçüsünde, anılan yükümlülük ve gereklilik anlam ifade eder. Komisyondaki mevcut uygulama ise, tam tersi yöndedir: Komisyonlar, İçtüzük md.38'de öngörülen ve dört aşamadan oluşan yükümlülüğü yerine getirmek bir yana, Anayasa'ya uygunluk, gündem maddesi yapılmadan teklif metni bütünü ve madde görüşmelerine geçmiş bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonu, bu gerekliliği yerine getirilmeden yasayı, değerlendirmeye başlamış ve tartışmalar, esas itibariyle maddelere ilişkin olarak yapılmıştır. Hatırlatmak gerekir ki, Anayasa'nın üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın madde 11/2'deki “Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz” kuralı, İçtüzük madde 38 gereklerine saygı gösterilmesi ölçüsünde anlam ifade etmektedir. Bu nedenle, Anayasa'ya uygunluk incelemesi bakımından İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmeden Komisyon tarafından kabul edilen teklif metni, yasa yapım usulüne aykırıdır.

1.2 Torba yasa uygulamasının anayasaya uygunluğunun da sorgulanması gerekir.

Söz konusu 9 maddeden oluşan mini torba kanun teklifi toplam biri birinden farklı 3 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmaktadır.

2017 Anayasa değişikliği ile kurulan ve siyasal-anayasal tarihimize yabancı olan tek kişi yönetimi, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri (CBK) yoluyla bir tür "paralel yasama"ya dönüşmüştür. Bu bağlamda, yürürlükte bulunan çok sayıdaki Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine ilişkin Anayasa Mahkemesinin denetimindeki belirgin yavaşlık, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesini askıya almak anlamına gelmektedir.

Aslen, sistematik şekilde Anayasa'ya aykırı hükümler içeren Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve Cumhurbaşkanlığı dayatması ile kabul edilen antidemokratik yasalar üzerindeki Anayasa Mahkemesinin denetimi, hukuk devletinin olmazsa olmaz koşuludur.

OHAL düzenlemelerini denetlemekten kaçınan Anayasa Mahkemesinin artan iş yükünün de etkisiyle çok gecikmeli olarak verdiği kararlar içinde, özgürlükler lehine olanların sayısı sınırlı kalmaktadır. Anayasa Mahkemesi buna rağmen, son yıllarda, özellikle yürütme çevrelerinin hedefi haline gelmiştir.

Torba yasa uygulaması, yasama yetkisinin asli ve genel olma özelliğine aykırı olduğu gibi, yasaların ulaşılabilir, öngörülebilir ve anlaşılabilir olma özelliklerini de zedelemektedir.

2017 Anayasa değişikliği ile yasama inisiyatifini TBMM tekelinde bir yetki olarak öngördüğünden, milletvekilleri bu yetkiyi bizzat kullanmak durumunda bulunmaktadırlar.

Kuşkusuz, bakanlıklar ve kamu kuruluşlarının, öneri metninin ham malzemesini oluşturacak olan ihtiyaçları milletvekillerine ve TBMM'ye iletmeleri yerinde ve yararlıdır. Ancak, tekliflerin TBMM dışında yazılması veya yürütmenin yönlendirmesi doğrultusunda kaleme alınması, yasama inisiyatifinin münhasır yetki olma özelliği ile bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, 2017 Anayasa değişikliği ile öngörülen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri de, bizatihi Anayasaya aykırılıklar ötesinde- torba yasa uygulamasını yerindeziz kılmaktadır.

Dahası, torba yasa esasen Anayasa Mahkemesi'nin de denetimini çok zorlaştırdığı için, bu yönüyle de Anayasa'ya aykırılık sorunu öne çıkmaktadır.

Anayasa'nın 7. maddesine göre; "Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez"

"Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare kuruluşu ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz" (md.11).

Bu saptama, bu Kanun Teklifi için de geçerlidir.

Ne var ki, normatif düzenleme yapma faaliyeti, genellikle özensiz olduğu gibi, çoğu Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri vasıtasıyla tamamen TBMM dışında cereyan etmektedir

Kanun teklifinin geneli üzerindeki görüşmelere başlarken 3 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmakta olan 9 maddeden oluşan torba kanun teklifi" nin bu haliyle anayasaya aykırı olduğu yönündeki değerlendirmemiz kabul görmemiştir.²

Ayrıca teklif maddelerinin görüşülmesi sırasında; teklifin 1 maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğu görüşü ileri sürülmüş, ancak bu itirazımız Komisyon Başkanlık Divanınca dikkate alınmamıştır. Bu konuda verdiğimiz önerge de ret edilmiştir.

1.3 Kanun teklifinin 7. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı

Teklifin bu maddesi;

"MADDE 7 - 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 43 - 4688 sayılı Kanuna göre düzenlenen Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşmenin İkinci Kısım Birinci Bölümünün 5 inci, 6 ncı, 7 nci ve 8 inci maddeleri uyarınca 1/1/2023-30/6/2023 dönemine ilişkin katsayılar, sözleşme ücreti artış oranları, ücret tavanları ve ortalama ücret toplamı üst

---

² Bu konudaki geniş değerlendirmeler 196 sıra sayılı Denizli Milletvekili Nilgün Ök ile 46 Milletvekilinin" Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin (2/2633)" ile ilgili Plan ve Bütçe Komisyonu Raporununun 30 ila 35. Sahifeleri ile İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar ve Düzce Milletvekili Ayşe Keşir ile 2 Milletvekilinin İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3037) ile ilgili Plan ve Bütçe Komisyonu Raporununun 22 ila 28. Sahifelerinde yer almaktadır.

sınırına uygulanacak artış oranı %30 olarak uygulanır. Hazine ve Maliye Bakanlığı bu madde kapsamında katsayıları, sözleşme ücreti artış oranlarını, ücret tavanlarını ve ortalama ücret toplamı üst sınırını söz konusu artış oranına uygun olarak belirler ve duyurur.”

hükmünü içermektedir.

Teklifin bu maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye bir geçici madde eklenerek kamuda çalışan memur ve sözleşmeli personele 6. Dönem Toplu İş Sözleşmesi gereğince 2023 Ocak-Haziran dönemi için yapılması gereken %16,48 olarak uygulanacak toplam zam oranının %30 olarak uygulanmasına yönelik bir düzenleme yapılmaktadır.

Bu düzenleme, 4688 sayılı Kanununun 28. Maddesi gereğince memur emeklileri için de geçerli olacağından memur emeklilerine de %30 oranında zam yapılmış olmaktadır.

Söz konusu düzenlemenin gerekçesinde;

“Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşme hükümleri gereğince kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinde 1/1/2023 - 30/6/2023 tarihleri arasındaki dönem için enflasyon farkı dahil uygulanması öngörülen %16,48 artış oranının, %13,52 puan eklenmek suretiyle %30 olarak uygulanması ve %13,52 puanlık söz konusu ilave oranın aynı döneme ilişkin enflasyon farkı hesaplamasında dikkate alınmaması amaçlanmaktadır. Ayrıca Hazine ve Maliye Bakanlığına katsayıları, sözleşme ücreti artış oranlarını, ücret tavanlarını ve ortalama ücret toplamı üst sınırını %30 artış oranına uygun olarak belirleme ve duyurma yetkisi verilmektedir.”

açıklaması yer almaktadır.

Bu düzenleme ile 4688 sayılı Kanuna göre 1 Ocak 2022 tarihinde yürürlüğe giren toplu iş sözleşmesinin kamu görevlilerinin maaş zammını düzenleyen 6, 7 ve 8. maddeleri bir kanun ile değiştirilmektedir.

İş hukuku açısından imzalanmış bir Toplu iş sözleşmesinin emredici etkisinin bir istisnası iş sözleşmelerinin toplu iş sözleşmesine aykırı olan hükümlerinin işçinin yararına olmasıdır. Yararlılık ilkesi olarak adlandırılan bu kurala göre, toplu iş sözleşmesine aykırı olmasına rağmen işçi yararına olan hükümler geçerliliğini korur.

Bu bağlamda söz konusu kanun teklifi bu açıdan yasalastığı takdirde geçerliliğini koruyacaktır.

Söz konusu kanuni düzenleme kamu görevlilerinin lehine olan bir düzenleme olmasına rağmen, hukuki açıdan Anayasa'nın 53. maddesinde tanımlanan toplu sözleşme hakkına ve 48. maddesinde tanımlanan sözleşme hürriyeti hakkına müdahale niteliğindedir.

İmzalanmış bir toplu sözleşmenin bir kanun ile çalışan aleyhine de değiştirilebilmesini, yasa koyucunun Anayasa'da tanımlanan toplu pazarlık hakkına müdahale etmesinin yolunu açarak sözleşme hürriyetini zedelemesi söz konusudur.

Yine söz konusu müdahale imzalanmış olan bir toplu sözleşmenin tek taraflı olarak değiştirilmesi nedeniyle 98 sayılı Sözleşme'nin güvence altına aldığı "özgür ve gönüllü toplu pazarlık ilkesi"nin de zedelenmesi anlamına gelmektedir.

Toplu sözleşmeler, uluslararası ve ulusal hukukta dayanağı olan hukuk metinleridir. Hukuk devletinin genel gereklerinden birisi de yargı mercilerinin de diğer Devlet organları gibi hukuka bağlı olmasıdır. Bu Kanun teklifi ile ILO Sözleşmeleri, AIHM içtihatları, Anayasal hüküm ve 4688 sayılı Kanun hükümleri hiç dikkate alınmamıştır. Kaldı ki, Anayasa (m.90) gereğince uluslararası sözleşmeler, kanunlarla çatışmaları durumunda bile, öncelikle uygulaması Anayasal zorunluluktur.

Teklifin yukarıda belirtilen 7. maddesi ile getirilen düzenlemeler hakkında Anayasanın yukarıda belirtilen ilgili maddelerine aykırılık yönündeki iddiamız komisyon görüşmeleri sırasında ileri sürülmüş, ancak bu durum dikkate alınmayarak iç tüzük gereği gereken işlem yapılmamıştır.

Oysa Meclis İç Tüzüğü'nün 38. maddesi " Komisyonlar, kendilerine havale edilen tasarı veya tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir tasarı veya teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder" hükmünü taşımakta olup bu sorun bu madde uyarınca çözüme bağlanmadan tasarı görüşmelerine geçilemez.

Buna karşın Anayasa'ya aykırılık iddiası karara bağlanmadan maddeler üzerinde görüşmelere geçilmesi İçtüzüğe aykırıdır.

2. Yaklaşık elli iki aylık süre boyunca uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan sistemin de sakıncalarına ilave olarak, olağan yasa yapma sürecinin de dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan aceleyle geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığı genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırıdır.

T.B.M.M.'nin geçmiş yasama dönemlerinde kanun tasarıları ve tekliflerinin acele ile gündeme getirilerek kamuoyunda ve ilgili komisyonlarda yeterince tartışılmadan aceleyle yasalaştırılması yöntemi bir alışkanlık haline getirilmiş bulunmaktadır.

Bu alışkanlığın 2023 seçimlerine az bir süre kalmasına rağmen Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27. Dönemin 6.Yasama döneminde de ısrarla sürdürüleceği anlaşılmaktadır. Daha önce de Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülerek yasalaştırılan 26.07.2018 tarih ve 7146 sayılı "Askerlik Kanunu ile Diğer Bazı Kanunlarda ve 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", "11.10.2018 tarih ve 7147 sayılı "Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun", 27.12.2018 tarih ve 7159 sayılı "Karayolları Trafik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 17.01.2019 tarih ve 7161 sayılı "Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", 18.01.2019 tarih ve 7162 sayılı "Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 21.02.2019 tarih ve 7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 30.05.2019 tarih ve 7176 sayılı "Bazı Kanunlar ile 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 17.07.2019 tarih ve 7186 sayılı "Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", 05.12.2019 tarih ve 7194 sayılı Digital Hizmet Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 21.12.2019 tarih ve 7201 sayılı "Kamulaştırma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 20.02.2020 tarih ve 7222 sayılı Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 25.03.2020 tarih ve 7226 sayılı "Bazı Kanunlarda Değişiklik yapılması Hakkında Kanun", 16.04.2020 tarih ve 7244 sayılı "Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik Ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 18.06.2020 tarih ve 7247 sayılı "Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun",

23.07.2020 tarih ve 7252 sayılı "Digital Mecralar Komisyonu Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", 16.10.2020 tarih ve 7254 sayılı "Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" 11.11.2021 tarih ve 7256 sayılı "Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", 15.04.2021 tarih ve 7316 sayılı numaralı "Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", 29.04.2021 tarih ve 7318 sayılı "Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 20.05.2021 tarih ve 7319 sayılı "Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 03.06.2021 tarih ve 7326 sayılı "Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun", 18.07.2021 tarih ve 7333 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 22.12.2021 tarih ve 7349 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 19.01.2022 tarih ve 7351 sayılı "Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 08.04.2022 tarih ve 7394 sayılı "Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 26.05.2022 tarih ve 7407 sayılı "Bankacılık Kanunu ve Bazı Kanunlarda ve 655 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ", 1.07.2022 tarih ve 7417 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 3.11.2022 tarih ve 7420 sayılı "Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 16.11.2022 tarih ve 7421 sayılı "Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun "gibi Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş ve 62 milletvekili tarafından verilen 2/4810) esas numaralı "Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" de geçmiş dönemde benzerlerinde rastlanan özellikleri taşıyan 9 maddeden oluşan bir torba yasa hüviyetinde bulunmaktadır.

Söz konusu mini torba kanun teklifinin sivil toplum kuruluşlarının, sektör temsilcilerinin ve ilgili kamu kuruluşlarının geniş ölçüde görüşüne başvurulmadan acele ile hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Bu durum sivil toplum temsilcilerinin teklifin komisyonadaki görüşmeleri sırasında yaptığı açıklamalardan öğrenilmiştir.

Söz konusu torba kanun teklifi 04.01.2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna tali komisyon olarak da Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna sevk edilmiştir.

Kanun teklifi diğer bazı ihtisas komisyonlarının ilgi ve çalışma alanlarına giren bazı düzenlemeleri içermesine rağmen başkaca herhangi bir tali komisyona sevk edilmemiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Komisyonun önce 7.01.2023 tarihinde saat 11.00 tarihinde bilahare 09.01.2023 günü saat 10.30'da Plan ve Bütçe Komisyonunun yapacağı toplantının gündemine alındığı Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığının yine 04.01.2023 tarih ve Z-13922241-130.02-1148075 sayılı yazıları ile komisyon üyelerine bildirilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda gündeme alınıp görüşülmediği öğrenilmiştir.

Kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonunun 09.01.2023 günü saat 10.30'da başlayan 20.00'ra kadar devam eden toplantısında yaklaşık 7 buçuk saat süren bir çalışma süreci sonunda kabul edilmiştir.

Kanun teklif metninin Komisyonunda görüşülmesine başlanılmadan önce tarafımızca yapılan mutlaka yasalaşması gereken ivedi düzenlemelerle, teknik çalışmayı gerektirmeyen maddelerle ilgili çalışmanın teklifin diğer maddelerinden ayrılarak süratle yasalaştırılması, diğer maddeler ile ilgili olarak daha detaylı bir çalışmanın yapılması yönündeki önerimiz kabul görmemiştir.

Geçmiş dönemlerde de kötü bir alışkanlık olarak değerlendirdiğimiz bu türden kanun hazırlama ve yapma tekniği, hem torba kanun teklif ve tasarılarında ele alınan konuların yürürlükteki mevzuatla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmış, hem de bu kanunların uygulanması aşamasında daha önceden öngörülemeyen sıkıntıların ortaya

çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeden ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenecek mağdur olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmaktadır. Hatta bu düzenlemelerden bazıları bilahare Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulunularak iptal edilmektedir.

Bu torba kanun teklifinde yer alan düzenlemelerden bazıları toplumumuzda yaşayan geniş bir kesimi oluşturan emeklilerimizi, işçilerimizi, sanayicilerimizi ve tüm kamu personellini ilgilendirmekte olup acele ile torba yasa mantığıyla düzenlenmemesi gereken hassasiyette olan konulardan oluşmaktadır.

Acele ile yapılmak istenen değişiklikler ülkemizin yaşadığı korkunç enflasyon ortamında çalışan ve emekli kesimin maaş ve diğer aylık ödemelerinde 2023 yılında uygulanacak olan artış oranının saptanması ile ilgilidir.

Devlet yönetimini ve toplumun geniş kesimlerini yakından ilgilendiren, bazı sektörlerde iş ve işleyiş kurallarını, piyasa oluşumunu, ekonomideki kaynak dağılımını ve ekonomik tercihleri etkileyen bu nitelikteki düzenlemelerin, acele ile kamuoyunda ve komisyonlarda yeterince tartışılmadan torba kanun yöntemiyle yasalaştırılmak istenmesi demokrasimizin yerleşik temüllerine de uygun değildir.

Bu yöntemle, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve ilgili sivil toplum örgütlerinin kanunların hazırlık ve görüşülme aşamasında görüşlerinin alınamamasına, getirilen düzenlemelerin sosyal, ekonomik ve mali etkilerinin yeteri kadar anlaşılmasına ve tartışılmasına sebebiyet verilmektedir.

Bu durumda aynı zamanda kanun teklifleri, düzenleyici etki analizleri yapılmadan TBMM'ye sunulmuş olmakta, dolayısıyla söz konusu kanun değişikliklerinin yasal bir gereklilik olan bütçeye ve ekonomiye getireceği mali yükü hesaplanamamaktadır. Bu çerçevede bütçe dengesinin bozulması ve dolayısıyla da ülke ekonomisinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olmaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik "Gelir ve giderleri etkileyecek kanun teklifleri" başlıklı 14'üncü maddesi, Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği malî yükün, orta vadeli program ve malî plan

çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanıp tekliflere eklenmesi ve sosyal güvenliğe yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilmesi zorunluluğunu hüküm altına almıştır.

Söz konusu teklifin görüşülmesi sırasında özenli bir şekilde hazırlanması gereken mali yük tablosu **komisyon çalışmaları başlamadan komisyon üyelerinin dikkatine sunulmamıştır.**

Hazırlanan Etki Analizi tablosuna göre toplam 299 Milyar TL. civarında yük getireceği anlaşılan söz konusu düzenlemeler ile ilgili olarak 2023 yılı Merkezi Bütçe Kanunu ödenekleri, Sosyal Güvenlik Kurumunun aktüer denge hesapları, Bütçeden Sosyal Güvenlik Kurumuna transfer edilecek kaynak miktarları açısından ne tür bir düzenlemeye gidileceği konusunda net bir açıklamada bulunulmamıştır.

5018 sayılı Kanununun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanması yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

Erkler ayrılığı ilkesini zedeleyen TBMM'nin denge ve denetleme mekanizmasını tamamen ortadan kaldıran Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan yeni durumda; kanun tekliflerinin bizzat milletvekilleri tarafından hazırlanmış olduğu varsayımıyla (?) kanun teklifleri ve etki analizleri ile ilgili mekanizmanın nasıl kurulacağı, etki analizi için gereken sayısal verilerin yürütme organından ne tür bir yöntemle edinilip komisyon üyelerine sunulacağı konusunda belirsizlikler mevcut bulunmaktadır. Bu sorunun ivedilikle ele alınarak çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Ayrıca teklif metinlerinde yer alan düzenlemelerin kapsamlı mali yükünün T.B.M.M.'den ve komisyon üyelerinden gizlenmesini parlamento hukuku, demokrasi açısından sakıncalı bulmaktayız.

Diğer taraftan, farklı komisyonların görev alanlarına giren düzenlemeleri içeren torba kanun tekliflerinin ilgili komisyonlarda görüşülmesi yerine esas komisyon sıfatıyla sadece Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi ve esastan ilgili oldukları halde tali komisyon olarak belirlenen diğer komisyonlarda görüşülmemesi ve görüş bildirilmemesi, yasama faaliyetlerinin etkisizleştirilmesine yol açmaktadır.

Teklifte yer alan madde metinlerinden her biri ayrı ihtisas komisyonunun çalışma alanına giren, detaylarıyla uzun uzun görüşülüp tartışılması gereken düzenleme konularıdır.

9 maddeden oluşan söz konusu torba kanun teklifinin;

-2, 3, 4, 5 ve 7. maddelerinin Sağlık Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda

-1, 6. Maddelerinin Milli Eğitim Gençlik ve Spor Komisyonunda,

ayrıca esas veya tali komisyon sıfatıyla görüşülmesi gerekmektedir.

TBMM İçtüzüğü'nün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, yine İçtüzüğü'nün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. Yine, aynı maddenin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık ve ilgili alanları göz önüne alınmaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin her konuda yetkin birer uzman olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu nedenle özel uzmanlık alanı ve değerlendirme, tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonunun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonunda karara bağlanması hem doğru hem de İçtüzükle uygun olacaktır.

Söz konusu 9 maddeden oluşan torba kanun teklifi toplam 3 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmaktadır. Bu durumu belirtir tablo aşağıda yer almaktadır.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi' (Toplam 3 adet Kanun ve 1 adet Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmaktadır.)

Teklif Maddesi	Kanun / KHK No.	Düzenleme Yaptığı Kanun / KHK
1	1	25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu 'nun geçici 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan "2019 UEFA Süper Kupa Finali ve 2021 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali müsabakalarına" ibaresinin "2023 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali müsabakasına" şeklinde değiştirilmesi
2	2	31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 'nun ek 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "3.500" ibaresi "nin 5.500" şeklinde değiştirilmesi
3		5510 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi
4		5510 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi
5		5510 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi
6	3	13/06/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu 'nun geçici 11 inci maddesinde yer alan "2019 UEFA Süper Kupa Finali ve 2021 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali müsabakalarının" ibaresinin "2023 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali müsabakasının" şeklinde değiştirilmesi
7	1	27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 'ye geçici madde eklenmesi
8		Yürürlük
9		Yürütme

9 (yürürlük ve yürütme dahil) maddeden oluşan söz konusu mini torba kanun teklifinin, 2 maddesi Gençlik ve Spor Bakanlığını, 5 maddesi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını (Sosyal Güvenlik Kurumunu), , 4 maddesi Hazine ve Maliye Bakanlığını,2 maddesi Hazine ve Maliye Bakanlığını (Gelir İdaresi Başkanlığını), maaşlarda düzenleme yapan 1 maddesi tüm bakanlıkları, kamu kurum ve kuruluşlarını, ilgilendiren hususlardan oluşmaktadır.

9 maddeden oluşan Kanun Teklifinde;

-Ülkemizde yapılması planlandığı halde Koronavirüs salgını nedeniyle gerçekleştirilemeyen 2021 yılı UEFA Şampiyonlar Ligi Finali için sağlanan katma değer

vergisi istisnasının bu kez UEFA kararı ile ülkemizde yapılacak olan 2023 UEFA Şampiyonlar Ligi finali için geçerli olması,

-Yaşlılık/malullük/ölüm aylığı almakta olan emeklilere ve hak sahiplerine dosya bazında 3.500 TL olarak öngörülen aylık asgari ödeme tutarının 5.500 TL'ye yükseltilmesi,

-İşçi ve esnaf emeklileri ile bunlardan vefat edenlerin hak sahiplerine ödenen gelir ve aylıklara 2023yılıının ilkyarısı için yapılacak zam oranının yüzde 15,4'ten yüzde 30'a çıkarılması,

-Özel sektör işyerlerine işçi başına 400 TL. asgari ücret desteği getirilmesi,

-Koronavirüs salgını sebebiyle yapılan kısa çalışma ödemelerinde hatalı işlemlerden dolayı hizmetleri Sosyal Güvenlik Kurumuna eksik bildirilen sigortalılar için yeniden beyanname verme hakkının getirilmesi,

- Ülkemizde yapılması planlandığı halde Koronavirüs salgını nedeniyle gerçekleştirilemeyen 2021 yılı UEFA Şampiyonlar Ligi Finali için sağlanan gelir ve kurumlar vergisi istisnasının bu kez UEFA kararı ile ülkemizde yapılacak olan 2023 UEFA Şampiyonlar Ligi finali için geçerli olması,

-Kamuda çalışan memur ve sözleşmeli personele 6. Dönem Toplu İş Sözleşmesi gereğince 2023 Ocak-Haziran dönemi için yapılması gereken %16,48 olarak uygulanacak toplam zam oranının %30 olarak uygulanması,

gibi biri birinden farklı 7 ayrı konuda, toplam 3 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede ayrıntılı değişikliklerin de yer aldığı düzenlemeler bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonunun kendi ihtisas alanı ile ilgili olmayan konularda da bazı kanunlarda değişiklik veya ekleme yaparak mevcut sistemi değiştiren söz konusu diğer maddelerin tali ihtisas komisyonlarında değerlendirme yapılmadan hatta en azından Plan Bütçe alt komisyonda ayrıntılı bir şekilde görüşmeye tabi tutulmadan acele ile yasalaştırılma gayretini uygun bulmuyoruz.

Birbiriyle ilgili bulunmayan toplam 3 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapan 9 madde içeren söz konusu teklif, aynı zamanda mini bir torba yasa teklifi hüviyetindedir.

Hukuk literatüründe gerçek bir yasa türüne karşılık gelmeyen son dönemde Türk siyaset ve hukuk dünyasında tartışılan ve "yasama kurnazlığı" suçlamalarıyla tepki toplayan bu yasa türü hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmaktadır.

Çok sayıda Kanunda ve Kanun Hükmünde Kararnamede aynı anda torba yasa mantığıyla ilgili komisyonlarda detaylı olarak tartışma ve inceleme yapılmaksızın değişiklik yapılması veya yeni hükümler ihdası hem mevzuatta hem de uygulamada ciddi sorunlara neden olmaktadır.

Hızlandırılmış, vizyoner olmayan tepki temelinde dayalı yasa yapma mantığı, hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmakta, yetersiz, yeni sorun doğurucu kanunların çıkmasına neden olmakta, bir sonraki "yasa"daki bazı hükümler bir önceki "yasa" ile getirilen bazı hükümlerdeki yanlışlıkların düzeltilmesi veya bazı hükümlerin uygulanmasının ertelenmesini öngören hükümlerle ilintili olmaktadır.

Torba yasalar içeriklerinin ilk bakışta ve kolayca anlaşılabilmesi, meclis komisyonlarında ve genel kurulda yapılan İçtüzüğe aykırı eklemelerle metinlerinin her aşamada kalabalıklaşması ve bu eklemelerin yarattığı karmaşanın da Anayasa Mahkemesinin şekil denetimi kapsamı dışında kalması gibi nedenlerle hukuk tekniği açısından eleştirilmekte, TBMM'nin yasama etkinliğinde önemli bir sınırlama ve anayasal denetimsizlik hali yarattıkları savunulmaktadır.

Bu torba kanun teklifi de birbirinden farklı Komisyonların görev alanına giren hükümleri içermektedir. Öte yandan, bu kanun teklifinin komisyona apar topar getirilmesi, hazırlanışı ve birbiriyle ilgisiz yapıların bir araya getirilmiş olması gayriciddi bir yaklaşıma işaret etmektedir.

2018 yılının ikinci yarısında başlayan ve adına “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi” adı verilen ucube yönetim sisteminde İktidarın torba yasa teklifi hususundaki ısrarı ve aceleciliğinin nedeni tarafımızca anlaşılabilir değildir. Konu ve kapsam itibarıyla biri biriyle ilgisi bulunmayan bazı kanunların mevcut hükümlerde ve sistemde büyük boyutlu değişiklikler yapan söz konusu maddelerin adına "torba yasa" adı verilen bir yöntemle acele ile yasalaştırılmasını doğru bulmuyoruz.

Meri mevzuatta yapılacak değişikliklerin bir torba yasa mantığıyla değil, sorunların ve yapılan düzenlemelerin tüm ayrıntısıyla değerlendirildiği, konu ile ilgili tüm ihtisas komisyonlarının devrede olduğu bir yasama çalışmasının gerekliliğine inanıyoruz.

Ayrıca bu yasama döneminde de daha önceki yasama dönemlerinde diğer torba yasa görüşmelerinde gerçekleştiği üzere, torba yasaların Meclis İçtüzüğü'nün 91'nci maddesine aykırı bir biçimde "temel yasa" olarak genel kurul gündemine getirilerek görüşülmesinin yukarıda özetlenen sakıncaları daha da artıracakı kanaatindeyiz.

-Yeni bir sisteme geçilmesine rağmen Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışma usul ve esasları ile ilgili içtüzük değişikliklerinin yapılmaması dolayısıyla, kanun teklifinin komisyona sunulması ve komisyonda görüşülmesi sırasında, kanun tekliflerinin içeriğinin komisyonda teklif sahipleri tarafından sunulması ve savunulması, yürütmenin ve bürokratik görevlilerin söz konusu komisyon görüşmelerine katılım ve katkı düzeyinin belirsizliği nedeniyle, söz konusu kanun teklifi maddelerinin komisyonda iyice irdelenip değerlendirilmesi mümkün olmamıştır.

-Teklif Plan ve Bütçe Komisyonunun ihtisas konusu ile ilgisi bulunmayan bazı kanunlarda yapılan değişiklikleri ihtiva ettiği halde ilgili tali komisyonların görüşleri alınmamıştır.

-Teklifteki kanun maddelerinin tümü ile ilgili olarak ilgili tüm meslek kuruluşlarının ve sektör temsilcilerinin görüşleri alınmamış veya alınan görüşler Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır. Görüşlerini belirten sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine itibar edilmemiştir.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak diğer alakalı kamu kuruluşlarının görüşleri alınmamış veya alınan görüşler görüşmelerden önce Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır.

-Teklifteki kanun maddelerinin bazıları ile ilgili olarak tam ve kapsamlı bir etki analizi çalışması yapılmamıştır. Yapılan analiz çalışması maddelerin komisyonda görüşülmesine geçildiği sırada komisyon üyelerinin bilgisine sunulmuştur.

Yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan

geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı olduğu kanaatiyle "Kanun Teklifinin" bütününe karşıyız.

3 Kanun teklifinin maddeleri üzerindeki görüşlerimiz.

3 ayrı Kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede ayrıntılı değişiklik yapan 9 maddelik yasa teklifinin maddeleri üzerindeki görüş ve eleştirilerimize aşağıda yer verilmiştir.

3.1 Teklifin 1. ve 6.maddelerinin değerlendirilmesi

Teklifin bu maddeleriyle ülkemizde yapılması planlandığı halde Koronavirüs salgını nedeniyle gerçekleştirilemeyen 2021 yılı UEFA Şampiyonlar Ligi Finali için sağlanan gelir, kurumlar ve katma değer vergisi istisnasının bu kez UEFA kararı ile ülkemizde yapılacak olan 2023 UEFA Şampiyonlar Ligi finali için geçerli olması ile ilgili düzenlemeleri içermektedir.

Söz konusu düzenlemeler uluslararası spor faaliyetleri ile ilgili olarak vergi muafiyetleri konusunda teknik düzenlemeleri içermektedir. Maddelerin komisyonda görüşülmesi sırasında 230 Milyon TL'lik bir vergi kaybının tahmin edildiği ifade edilmiştir.

3.2 Teklifin 2. maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesiyle, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun ek 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "3.500" ibaresi "5.500" şeklinde değiştirilerek, yaşlılık/malullük/ölüm aylığı almakta olan emeklilerimize ve hak sahiplerine dosya bazında 3.500 TL olarak öngörülen aylık asgari ödeme tutarının 5.500 TL'ye yükseltilmektedir.

Diğer yandan, Kurum tarafından ödenen emekli aylıklarının dağılımı da kamuoyu ile paylaşılmamaktadır. Ancak, hali hazırda yaklaşık 700 bin kişinin 3.500 TL emekli aylığı aldığı açıklanmıştır. Ancak, kaç hak sahibinin 3.500 TL ve altında ölüm aylığı aldığı bilinmemektedir.

2003 ila 2022 yılları arasındaki emekli maaşları ile asgari ücret miktarlarına ilişkin gelişim trendinin değerlendirilmesinden gelişimin emekli maaşları aleyhine geliştiği anlaşılmaktadır. Yapılan hesaplamalarda 2003'te 4/A en düşük emekli maaşı asgari ücretten yüzde 47 fazlayken 2015'te neredeyse eşitlenen iki ücret arasındaki makas tersine dönerek yeniden açılmaya başlamış, 2023'e geldiğimizde 8.506 liraya yükselen asgari ücret, 4/A en düşük emekli maaşından yüzde 45 daha fazla bir tutara ulaşmıştır.

Maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında bu düzenlemeden 2.791.000 kişinin yararlanacağı ifade edilmiştir.

Bu maddenin görüşülmesi sırasında, söz konusu tutarın yetersiz olduğu belirtilerek asgari ücretin 2023 yılı için 8.506 TL'ye yükselmesinin ardından, emeklilerin yaşam standartlarının da bir nebze olsun düzeltilebilmesi amacıyla emekli aylıklarının da net asgari ücret seviyesine yükseltilmesini amaçlayan önergemiz kabul görmemiştir.

3.3 Teklifin 3. maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesiyle; 5510 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenerek işçi ve esnaf emeklileri ile bunlardan vefat edenlerin hak sahiplerine ödenen gelir ve aylıklara 2023 yılının ilkyarısı için yapılacak zam oranı yüzde 15,4'ten yüzde 30'a çıkarılmaktadır.

Ayrıca maddeye eklenen ikinci fıkra ile gelir/aylıklara aynı dönemde yapılacak artışa ilişkin 5510 sayılı Kanununun 55 inci maddesinde belirlenen enflasyon oranında artış yapılacağına ilişkin düzenlemenin 2023 yılı Ocak-Haziran dönemi için ayrıca uygulanmamasına ilişkin bir düzenleme yapılmaktadır.

Bir önceki maddedeki açıklamalarımız bu madde içinde geçerlidir. Bu konuda tüm emekliler için asgari emekli maaş tutarının asgari ücret seviyesine yükseltilmesi yönündeki önergemizin Komisyondaki görüşmeler sırasında iktidar partisi milletvekillerce kabul görmediğini bir kez daha kayda geçirmekteyiz.

3.4 Teklifin 4. maddesinin değerlendirilmesi

Kanun teklifinin bu maddesi; 2016 yılından beri uygulamada olan her yıl torba yasalara konularak geçici madde ihdası yöntemiyle sürdürülen işverenlere asgari ücret desteği uygulaması ile ilgilidir

Madde ile, 5510 sayılı Kanuna geçici madde eklenerek 2023 yılı Ocak ila Haziran aylarında da kamu ihale kanunu çerçevesinde kamu işyerlerinde ihale alan taşeron firmalar hariç olmak üzere özel sektör işverenlerine, 2022 yılı için aylık 7.500 TL ve altında ücret ödedikleri sigortalılar için finansmanı İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacak şekilde, ödeyecekleri sigorta priminden mahsup edilerek günlük 13,33 TL, aylık 400 TL asgari ücret desteği verilmesi öngörülmektedir. Bu destek TİS imzalanmış işyerleri için 15.000 TL ve altında aylık kazanç bildirilen sigortalılar için, Linyit" ve "Taşkömürü" çıkarılan işyerlerinde yer altında çalışan sigortalılar için işletmelerinde 2022 yılı için aylık 20.010 TL ve altında ücret ödedikleri sigortalılar için günlük kazanç 400 TL olarak uygulanacaktır. Bu teşvikten yararlanmada işverenlerin Kuruma prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunmaması ve 2022 yılından daha az işçi çalıştırmama şartı öngörülmektedir. Kamu kurum ve kuruluşları bu teşvik veya destek kapsamı dışındadır.

Maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında bu madde uygulamasının 17.1 Milyar TL.'lik bir maliyetinin olacağı tahmin edilmektedir.

Maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında söz konusu teşvikin neden sektörel veya bölgesel ayırım yapılarak uygulanmadığı konusundaki sorularımıza tatminkar cevap verilmemiştir.

Bu uygulamanın istihdamı artırıcı yöndeki etkisini ortaya koyan çalışmaların Bakanlık bünyesinde yapılıp yapılmadığı konusundaki sorularımız da yanıtız kalmıştır.

Söz konusu uygulamalar kredisiz ve teşviksiz ayakta duramayan üretim sektörü varlığına işaret etmektedir.

Söz konusu ödemenin İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmasını doğru bulmuyoruz.

Son göstergeler İşsizlik Sigortası Fonunun amaç dışı kullanımının fon kaynaklarının erimesine neden olduğunu göstermektedir. Bu uygulama devam

ettirilecekse tutarın Merkezi Yönetim Bütçesine konulacak ödeneklerle karşılanmasının daha uygun olacağını düşünüyoruz.

3.5 Teklifin 5. maddesinin değerlendirilmesi

Söz konusu madde ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa geçici madde eklenerek Koronavirüs salgını sebebiyle yapılan kısa çalışma ödemelerinde hatalı işlemlerden dolayı hizmetleri Kuruma eksik bildirilen sigortalılara yönelik yeni bir hak getirilerek bu durumda olan işletmelere yasanın başvuru tarihinden itibaren 3 ay içinde beyanname verilmesi ve ödeme yapılması şartıyla normal zamanda prim ödemesi yapılmış olacağına ilişkin bir düzenleme yapılmaktadır.

Komisyonadaki görüşmeler sırasında söz konusu düzenlemenin maliyetinin bu aşamada belli olmadığı, geçen yıl bu konuda 170.000 civarında talep beklerken 138.000 kişilik müracaatla karşılaşıldığı, 141.000 kişilik ilave bir müracaat beklendiği ifade edilmiştir.

3.6 Teklifin 7. maddesinin değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesi;

“MADDE 7 - 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Karamameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 43 - 4688 sayılı Kanuna göre düzenlenen Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşmenin İkinci Kısım Birinci Bölümünün 5 inci, 6 ncı, 7 nci ve 8 inci maddeleri uyarınca 1/1/2023-30/6/2023 dönemine ilişkin katsayılar, sözleşme ücreti artış oranları, ücret tavanları ve ortalama ücret toplamı üst sınırına uygulanacak artış oranı %30 olarak uygulanır. Hazine ve Maliye Bakanlığı bu madde kapsamında katsayıları, sözleşme ücreti artış oranlarını, ücret tavanlarını ve ortalama ücret toplamı üst sınırını söz konusu artış oranına uygun olarak belirler ve duyurur.”

hükmünü içermektedir.

Teklifin bu maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye bir geçici madde eklenerek kamuda çalışan memur ve sözleşmeli personele 6. Dönem Toplu İş Sözleşmesi gereğince 2023 Ocak-Haziran dönemi için yapılması gereken %16,48 olarak uygulanacak toplam zam oranının %30 olarak uygulanmasına yönelik bir düzenleme yapılmaktadır.

Bu düzenleme, 4688 sayılı Kanununun 28. Maddesi gereğince memur emeklileri için de geçerli olacağından memur emeklilerine de %30 oranında zam yapılmış olmaktadır.

Söz konusu düzenlemenin gerekçesinde;

"Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşme hükümleri gereğince kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinde 1/1/2023 - 30/6/2023 tarihleri arasındaki dönem için enflasyon farkı dahil uygulanması öngörülen %16,48 artış oranının, %13,52 puan eklenmek suretiyle %30 olarak uygulanması ve %13,52 puanlık söz konusu ilave oranın aynı döneme ilişkin enflasyon farkı hesaplamasında dikkate alınmaması amaçlanmaktadır. Ayrıca Hazine ve Maliye Bakanlığına katsayıları, sözleşme ücreti artış oranlarını, ücret tavanlarını ve ortalama ücret toplamı üst sınırını %30 artış oranına uygun olarak belirleme ve duyurma yetkisi verilmektedir."

açıklaması yer almaktadır.

Bu düzenleme ile 4688 sayılı Kanuna göre 1 Ocak 2022 tarihinde yürürlüğe giren toplu iş sözleşmesinin kamu görevlilerinin maaş zammını düzenleyen 6, 7 ve 8. maddelerinin 2023 yılı ile ilgili hükümleri bir kanun ile değiştirilmektedir.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında söz alan sivil toplum temsilcileri, artışları yeterli bulmamış, ücretliler için ayrı bir vergi tarifesi talep etmiş, söz konusu düzenlemenin yasa ile sözleşme maddesi değiştirilmesi yerine ilgili toplu sözleşmenin içeriğinin yeniden ele alınarak mevcut fiyat artışları dikkate alınarak güncellenmesi yoluyla gerçekleştirilmesini arzu ettiklerini belirtmişlerdir.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında 2002 ve 2023 yılları arasında memur aylıkları ile yürürlükte olan asgari ücret arasındaki oransal ilişkiler konusunda çeşitli data'lara yer verilmiştir.

Memur aylıkları söz konusu olduğunda 2022 yılında ortalama memur maaşının asgari ücretin % 214 üzerinde iken şimdi bu oran % 43'e gerilemiş durumdadır. Ortalama memur maaşının neredeyse asgari ücretle eşitlenmesi gibi bir trendle karşılaşılmaktadır.

Bazı veriler memuriyette kariyer sınıfın yok edildiğini, ücret yelpazesinin daraltıldığını göstermektedir.

İş hukuku açısından imzalanmış bir Toplu iş sözleşmesinin emredici etkisinin bir istisnası iş sözleşmelerinin toplu iş sözleşmesine aykırı olan hükümlerinin işçinin yararına olmasıdır. Yararlılık ilkesi olarak adlandırılan bu kurala göre, toplu iş sözleşmesine aykırı olmasına rağmen işçi yararına olan hükümler geçerliliğini korur. Bu bağlamda söz konusu kanun teklifi bu açıdan yasalastiğı takdirde geçerliliğini koruyacaktır.

Söz konusu kanuni düzenleme kamu görevlilerinin lehine olan bir düzenleme olmasına rağmen, hukuki açıdan Anayasa'nın 53. maddesinde tanımlanan toplu sözleşme hakkına ve 48. maddesinde tanımlanan sözleşme hürriyeti hakkına müdahale niteliğindedir.

Söz konusu maddenin görüşülmesi sırasında maddede yer alan artış oranının hükümet tarafından açıklanmış bulunan yeniden değerlendirme oranı dikkate alınarak; 4688 sayılı Kanuna göre düzenlenen Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşmenin İkinci Kısım Birinci Bölümünün 5 inci, 6 ncı, 7 nci ve 8 inci maddeleri uyarınca 1/1/2023-30/6/2023 dönemine ilişkin katsayılar, sözleşme ücreti artış oranları, ücret tavanları ve ortalama ücret toplamı üst sınırına uygulanacak artış oranının %81.08 olarak uygulanması yönünde verdiğimiz önerge de red edilmiştir.

İmzalanmış bir toplu sözleşmenin bir kanun ile çalışan aleyhine de değiştirilebilmesini, yasa koyucunun Anayasa'da tanımlanan toplu pazarlık hakkına müdahale etmesinin yolunu açarak sözleşme hürriyetini zedelemesi söz konusudur.

Yine söz konusu müdahale imzalanmış olan bir toplu sözleşmenin tek taraflı olarak değiştirilmesi nedeniyle 98 sayılı Sözleşme'nin güvence altına aldığı "özgür ve gönüllü toplu pazarlık ilkesi"nin de zedelenmesi anlamına gelmektedir.

Toplu sözleşmeler, uluslararası ve ulusal hukukta dayanağı olan hukuk metinleridir. Hukuk devletinin genel gereklerinden birisi de yargı mercilerinin de diğer Devlet organları gibi hukuka bağlı olmasıdır. Bu Kanun teklifi ile ILO Sözleşmeleri, AIHM içtihatları, Anayasal hüküm ve 4688 sayılı Kanun hükümleri hiç dikkate alınmamıştır. Kaldı ki, Anayasa (m.90) gereğince uluslararası sözleşmeler, kanunlarla çatışmaları durumunda bile, öncelikle uygulaması Anayasal zorunluluktur.

Bu hüküm nedeniyle, başta 98 sayılı ILO Sözleşmesi olmak üzere, konuya ilişkin Türkiye'nin kabul ettiği uluslararası sözleşmeler, iç hukukta doğrudan uygulanabilir nitelikte olup, kanunlardan önceliklidir.

Mevcut hukukî düzenlemelere uygun olarak, Kamu Görevlileri Sendikaları Heyeti ile Kamu İşveren Heyeti arasında imzalanan toplu sözleşmelerin uygulanmasına ilişkin yaşanan hukukî uyumsuzluklarda, yargı mercilerinin sözleşme hükümlerini gözeterek karar vermesi zorunludur. Aksi bir uygulama, yani yargı mercilerinin, iç hukuk kapsamında imzalanan toplu sözleşmeleri dikkate almaması, uluslararası hukuk kurallarına aykırılık yaratır.

Bu nedenle, bu kanun teklifi her ne kadar kamu görevlilerinin lehine olsa dahi, uluslararası sözleşmelerde de düzenlenmiş ve 2010 yılından beri de anayasal bir hak olan toplu sözleşme hakkının yasama organı tarafından ilgası anlamına gelmektedir. Konunun bu şekilde yorumlanması, Anayasa ile getirilen toplu sözleşme hakkının kullanılmasına engel bir içtihat yaratılmış olacaktır.

Toplu sözleşmeler, kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarının korunması ve geliştirilmesi amacıyla yapıldığı için, kamu görevlilerine hak ve menfaat sağlarken, bağlayıcılık özelliği nedeniyle, uygulanacağı süre içinde, özel olarak idareye, genel olarak da uygulamanın denetlenmesi konusunda yargı organlarına pozitif yükümlülükler getirmektedir. Dolayısıyla, ne yürütme organının, ne de yargı organının, ne de yasama organının toplu sözleşme hükümlerini yok sayması, hukuk devleti ve demokrasi anlayışıyla bağdaşmamaktadır.

Bu nedenle ortadaki hukuki garabetin giderilmesi için Kamu Görevlileri Sendikaları Heyeti ile Kamu İşveren Heyeti arasında yeni bir görüşme yapılarak ek bir protokol ile imzalanmış olan 6. Dönem toplu iş sözleşmesinin ilgili maddelerinin enflasyon koşulları da dikkate alınarak değiştirilmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir.

3.7 Teklif metninin görüşülmesi sırasında Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekillerince verilen ve Ek madde ihdasını isteyen 4 adet reddedilen önerenin değerlendirilmesi

Söz konusu teklif metninin görüşülmesi sırasında Plan ve Bütçe Komisyonunun CHP'li üyeleri tarafından teklif metnine ek madde ihdasını isteyen ;

İlk önerge; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa Dönemsel Yakacak Yardımı altında bir maddenin eklenmesi, Devlet memurlarına yılın ekim-şubat ayları arasında aylık 2.000 TL. her türlü vergiden istisna yakacak yardımı yapılmasını öneren önerge idi.

İkinci önerge, Son dönemde doğalgaz ve akaryakıt fiyatlarındaki aşırı artışlar nedeniyle kış dönemi boyunca emekli vatandaşların ısınma giderlerine bir ölçüde katkıda bulunmak amacıyla 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununu Ek 18. maddesinde değişiklik yapılarak emeklilere yılın ekim-şubat ayları arasında aylık 2.000 TL. her türlü vergiden istisna yakacak yardımı yapılmasını öneren önerge idi.

Üçüncü önerge; Sosyal Güvenlik Kurumundan aylık almakta olanlara dini bayramlar öncesinde yapılan ikramiye ödemelerinin net asgari ücret düzeyine çıkarılması amaçlayan önerge idi.

Dördüncü önerge; Sigortalıların salgın hastalık sebebiyle kısa çalışma ödeneği aldıkları veya ücretsiz izne çıkarıldıkları süre boyunca yatırılmamış olan sosyal sigorta primlerinin, İşsizlik Sigortası Fonu tarafından ödenmesi için 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmesi ile ilgili önerge idi.

Söz konusu önergeler komisyonda görev yapan çoğunluk partisi milletvekilleri ve çoğunluk partisini destekleyen 4. partinin milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Sonuç olarak; Bu teklifle emeklilerin ve kamu personelinin maaşlarında yetersiz dengesiz ve kısıtlı bulduğumuz bir artışla mali haklarının artırılmasını desteklemekle birlikte genel değerlendirme bölümünde açıklanan sakıncaları ve eksiklikleri içermesi, 1'nci bölümde açıklanan genel nedenlerle torba yasa teklifi kimliği ve bazı maddelerinin Anayasaya aykırılık taşıması, 2'nci bölümünde açıklanan nedenlerle olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarında yeteri kadar tartışılmadan kanun teklifleriyle sadece Plan

ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığını, genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan **teklifin bütününe**; 3'üncü bölümde ayrı ayrı açıklanan nedenlerle de “Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Bülent Kuşoğlu
Ankara
Kamil Okyay Sındır
İzmir

Abdüllatif Şener
Konya
Emine Gülizar Emecan
İstanbul
Süleyman Girgin
Muğla

Mehmet Bekaroğlu
İstanbul
Cavit Arı
Antalya

MUHALEFET ŞERHİ

Genel Değerlendirme

Ağır bir ekonomik buhran halinin yaşandığı 2023 yılı Türkiye’sinin ilk günlerini yaşarken iktidar büyük pembe tablosunu tersyüz edilmiş bir gerçeklikle süslemeye devam ediyor. Türkiye, son 20 yılı aşkın ekonomik verilerde negatif yönlü rekorlar kırıyor. Enflasyon, döviz kurlarındaki artış, alım gücündeki düşüş, cari açık, dış ticaret açığı, bütçe açığı, risk primi, tüketici güven endeksi gibi göstergeler Türkiye tarihinin en kötü seviyelerinde seyreliyor. Bunun yanı sıra toplumsal alanda da benzer şekilde bir buhran hali söz konusu olmakla birlikte uluslararası birçok göstergede Türkiye utanç verici tablo sıralamalarına maruz kalmaktan geri durmuyor. Hal böyleyken AKP iktidarı büyük bir hünerle başta ekonomi olmak üzere toplumsal her alanda bir “tek boyutlu” gösterimde ısrar ediyor ve Türkiye halklarına bu “tek boyutlu” hale inanmalarını, itiraz etmemelerini, sabretmelerini salık veriyor.

AKP iktidarının tek boyutlu gösteriminin en bariz örneği Ticaret Bakanlığı’nın açıklamalarından oluşmaktadır. TÜİK tarafından açıklanan ihracat ve ithalat verileri sürekli bir şekilde Ticaret Bakanı başta olmak üzere, AKP Genel Başkanı ve diğer yetkililer tarafından tek taraflı ele alınmakta, büyük puntolarla ihracat rakamları anons edilerek ihracat rekorlarından bahsedilmektedir. Oysa Türkiye tarihinde görülmemiş rekorlar kıran ithalat verileri hiçbir şekilde dile getirilmemekte, Türkiye’nin ithalat yapmadığı varsayımı ile kamuoyuna bilinçli bir şekilde “tek boyutlu” ekonomi yönetimi başarılı bir şekilde açıklanmaktadır. Ticaret Bakanlığı’nın açıkladığı 2022 yılı verilerine bakıldığında geçtiğimiz yıla göre, ihracat yüzde 12,9 oranında artışla 254,2 milyar dolar, ithalat ise yüzde 34,3 oranında artışla 364,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu verilere göre dış ticaret açığı ise 110,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiş olup 1996 yılından bu yana görülen en yüksek dış ticaret açığı olarak kayıtlara geçmiştir. Ancak bu veri esasen Türkiye tarihinin en yüksek dış ticaret açığı verisidir, çünkü 1996 yılı TÜİK’in söz konusu verileri yayınlamaya başladığı yıldır. Görüldüğü üzere AKP iktidarı kurumsal yetkinliğin sınırlarını ve tarihini aşan bir başarısızlıkta rekorlar kırmakta, adeta TÜİK tarihine ilişkin Türkiye kamuoyunun hafızasını yenilemektedir.

Tek boyutlu ekonomi yönetiminin diğer önemli örneği de Hazine ve Maliye Bakanlığı'dır. Her fırsatta Türkiye'nin büyüme rakamlarından bahseden, pozitif gelişmeleri sürekli bir şekilde sermaye lehine yorumlayan Hazine ve Maliye Bakanı emeğin büyümeden aldığı payın giderek düştüğünü göz ardı ederek cin ali çizimi misali tek boyutlu ekonomi yönetim anlayışını ortaya koymaktadır. Türkiye'nin milyonlarca emekçisini ve emeklilerini "sadaka verilecek yoksullar" olarak niteleyen Hazine ve Maliye Bakanı, sermayenin ayağına taş değme ihtimalinden dahi canı yanan bir portre çizmekten geri durmamaktadır. Bir yanda yıllık kar oranları yüzde 500 seviyelerine ulaşan bankalar ve diğer sermaye sahipleri varken diğer yanda enflasyon karşısında büyük bir sefaletle maruz bırakılan milyonlarca emekçi bulunmaktadır. Türkiye büyümektedir ancak bu büyüme tek taraflı, tek yönlü ve tek hedefli bir büyüme olarak gerçekleşmektedir. Sermaye çıkarlarını kılavuz edinmiş bir ekonomi yönetimi anlayışı ile milyonlarca yurttaş açlık ve yoksulluk mücadelesi verirken bir avuç yandaş zenginliklerine zenginlik katmaktadırlar. Türkiye, AKP iktidarının taraflı ekonomi yönetimi anlayışı ile yüzde 99'un yüzde 1 için emek verdiği bir ülke haline getirilmiştir. 2022 Dünya Eşitsizlik Raporu verilerine göre Türkiye'de yıllık gelir açısından en yüksek gelire sahip yüzde 10'luk kesim, en düşük gelire sahip %50'lik kesimden 23 kat fazla kazanmaktadır. Bu iki gelir grubu arasındaki makasın ise 2002-2007 yıllarında düşmesinin ardından, 2018-2022 yılları arasında yine 20 katın üzerine çıkmıştır. 2023 yılı böylesine vahim bir tabloya maruz bırakılan Türkiye halkları için kabul edilebilir ve sürdürülebilir değildir.

Türkiye, 2022 yılına AKP Genel Başkanı'nın "Bizim en parlak yılımız olacak." cümlesi ile girdi. Ancak yılın sonuna gelindiğinde Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati 12 Aralık 2022'de şunları söyledi: "2022, en kötü yıl olarak tarihe geçecek. 100 milyar dolar dış ticaret açığı, 50 milyar dolar cari açık söz konusu ama çok şükür bu zor dönemi geride bırakıyoruz."

2022 yılına Yeni Ekonomi Modeli ile giren Türkiye, 2023 yılına Yeni Ekonomi Modeli'nin çöktüğünü deneyimleyerek devam etmektedir. 2022 yılına yüzde 48 seviyesinden başlayan yıllık enflasyon ekim ayında yüzde 85'i aştı. Aylık olarak enflasyonda yükseliş serisi devam etti. Türkiye ekonomisinde 2022 yılı kasım ayı itibarıyla aylık enflasyonda artış serisi 47. aya yükseldi. Sonuç olarak enflasyonda son 27 yılın en yüksek seviyesine ulaşıldı. 2022 yılı enflasyonunda en önemli gelişme gıda enflasyonunda yaşandı. Gıda enflasyonu yüzde 100'ün üzerine çıktı. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) küresel gıda fiyatları göstergesi 2022'de yüzde 1 gerilemişken, Türkiye'de ise açıklanan son verilere göre 2022'de gıda enflasyonu yüzde 77 arttı. İstikrarlı bir şekilde Dünya'nın bir kriz hali içerisinde olduğunu

söyleyip büyük basiretsizliğini ve çaresizliğini gizlemeye çalışan AKP iktidarı ve küçük ortağının Dünya’dan bihaber oldukları birçok ekonomik veri göz önüne alındığında tescillendiği de bu şekilde ayyuka çıktı.

Türkiye’nin “En Parlak Yılı” 2022 Ekonomik Verileri;

Enflasyon: % 64,7

Dış Ticaret Açığı: 110,2 Milyar Dolar

Cari Açık: 43,5 Milyar Dolar

Bütçe Açığı: 175 Milyar TL (Ek Bütçe’ye rağmen)

Döviz Kuru: Dolar, 18,75 TL Euro, 19,91 TL

Kamu Borcu: 174 Milyar Dolar

Toplam Borç Miktarı: 444 Milyar Dolar

Bir Orta Oyunu Denemesi; TÜİK Çalarken, AKP Genel Başkanı Teslim Ediyor!

AKP iktidarının 20 yılı aşkın iktidarı Türkiye’de büyük bir yıkım yaratmıştır. Yaratılan bu yıkımın geldiği nokta hiç şüphesiz kamu kurumlarının siyasi vesayet altında hareket etmesi ve karar alma süreçlerinin siyasi saiklere göre belirlenmesi durumudur. TÜİK başta olmak üzere; Merkez Bankası, SPK, BDDK, Rekabet Kurumu, Bakanlıklar ve hatta yargı organları iktidarın siyasi kararlarına paralel davranma zorunluluğu içerisinde hareket ettikleri, aldıkları somut kararlarda açıkça görülmekte ve milyonlarca yurttaş tarafından doğrudan deneyimlenmektedir. Türkiye, bağımsız, tarafsız ve şeffaf kamu kurumları gücünü yitirmiş, bir bütün olarak parti-devlet anlayışını her gün deneyimlemektedir. Bu deneyim Anayasa Mahkemesi’ne üye seçiminden, TBMM’nin bir noter gibi antidemokratik şekilde işleyişine, Sayıştay’ın denetim mekanizmasına siyasi müdahale edilmesinden, Merkez Bankası’nın partili Cumhurbaşkanı tarafından dizayn edilmesi ve yönetilmesine kadar ekonomik, hukuki, toplumsal her kamu kararının siyasi süzgeçten geçirilerek nihayete erdirildiği haliyle sürekli yeni bir aşamaya geçmektedir. Sonuç olarak bu yeni aşama milyonlarca emekçi ve emeklinin cebine girecek her kuruşun miktarını ve nevi’ni belirlemekte, AKP iktidarı ile kuşatılmış bir yaşam pratiği adeta 84 milyon yurttaşta dayatılmaktadır. Son olarak TÜİK’in açıkladığı inanılması ve hesaplanması zor enflasyon oranları söz konusu siyasi kuşatılmışlığın ne denli korkutucu olduğunu ortaya koymaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 3 Ocak 2023 tarihinde açıkladığı enflasyon verilerine göre yıllık enflasyon yüzde 64,7, aralık ayına ait aylık enflasyon yüzde 1,18 olarak açıklanmıştır. 6 aylık enflasyon oranı ise yüzde 15,4 olarak açıklanmıştır. Açıklanan bu verilere göre 2023 yılı ilk 6 aylık kamu emekçileri ve emeklilerin maaşlarına yapılacak zam oranı belirlenmiştir. Buna göre kamu emekçileri ve emeklilere yapılacak maaş zammı yüzde 16,4 olarak hesaplanmıştır. Büyük bir marifetle, hangi hesap yöntemini, hangi matematik ve istatistik yaklaşımını esas aldığı kimsenin kestiremediği TÜİK'in saray abaküsüne biat ettiği şüphe götürmez bir gerçek olarak Türkiye halklarının karşısında durmaktadır. Zira bağımsız araştırmacılardan oluşan ENAG (Enflasyon Araştırma Grubu), ve İstanbul'un enflasyonunu ölçen İstanbul Ticaret Odası'nın enflasyon verileri Türkiye gerçeklerinin kıyısında dolaşırken, TÜİK saray semalarında açan bir güneş misali bütün gücüyle AKP iktidarını aydınlatma ve ısıtma çabalarına devam etmektedir.

ENAG verilerine göre; Aralık 2022 aylık enflasyonu yüzde 5,18, yıllık enflasyon ise yüzde 137,55 olarak gerçekleşirken, İstanbul Ticaret Odası verilerine göre aylık enflasyon yüzde 4 seviyelerine yaklaşmışken, yıllık enflasyon oranı 2022 yılı için İstanbul'da yüzde 93 olarak gerçekleşmiştir. Bu verilerin açık bir şekilde gösterdiği şey şudur; Türkiye halkları, milyonlarca emekli ve kamu emekçisi yurttaş bizzat kamu kurumu tarafından soyulmakta, planlı bir şekilde hak ettikleri maaş zamları gasp edilmektedir. Türkiye tarihinin rekor fiyat artışlarının yaşandığı bir yılı geride bırakırken, vergi ve harç ödemelerine yapılan yüzde 122'lik yeniden değerlendirme oranının olduğu 2023 Türkiye'sinde milyonlarca emekli ve kamu emekçisine reva görülen zammın ilk olarak yüzde 16,47 olarak belirlenmesi büyük bir orta oyunu tertip edildiğinin göstergesidir. TÜİK'in çalıp, AKP Genel Başkanı'nın teslim edeceği bir seçim arifesi orta oyununu Türkiye halkları hep birlikte izleyip, ayakta alkış tutanları hesap defterlerine not etmiştir. Öyle ki; AKP Genel Başkanı kamu emekçileri ve emeklilere verilecek zam oranının yüzde 25 olarak belirleyip, oranın hangi hesaplarla yapıldığını, kimlerle tartışıldığını, 2023 yılı bütçesinin hangi kaleminden karşılanacağı gibi soruları cevapsız bırakarak hali hazırda TÜİK eliyle çalınan zammı kendi dilinde ve kürsüsünde bir "müjdeye" dönüştürmekten geri durmamıştır. Söz konusu "müjde" de 24 saat dolmadan miadını yitirmiş, AKP Genel Başkanı adeta ulufe dağıtırcasına yine hiçbir mali hesap ve planlama yapılmaksızın yüzde 25'lik zam oranını büyük bir lütufla yüzde 30 seviyesine çıkardığının müjdesini vererek Türkiye'nin mali politikalarının seçimin gölgesi altında ne denli hırpalandığını ve yok edildiğini acı bir şekilde kamuoyuna itiraf etmiştir.

Açlık sınırının 8 bin 130 TL, yoksulluk sınırının 26 bin 481 TL, bekar bir çalışanın yaşama maliyetinin 10 bin 612 TL olduğu Türkiye’de asgari ücrete yapılan yüzde 54 oranında zam büyük bir coşku ile açıklanırken, emekli ve kamu emekçilerine yapılan yüzde 30 oranındaki zam müjde ve refah payı söylemleri arasında ezilip çığnemektedir. En düşük emekli maaşının 3500 TL’den 5500 TL’ye yükseltilmesi de yine benzer şekilde bir müjde olarak sunulmakta, Türkiye’nin büyük bir ekonomik buhran hali içerisinde debelendiği gerçeği görmezden gelinerek seçim hesapları gölgesinde emekçilere sabır telakki edilmektedir.

1 kg kırmızı etin 200 TL, 1 kg beyaz peynirin 100 TL, 1 kg yoğurtun 40 TL, 1 ekmeğin 6 TL, en düşük kira fiyatlarının İstanbul’da 5000 TL, Ankara’da 3000 TL olduğu bir Türkiye’de AKP iktidarının gerçeklikle bağının kalmadığı netleşmiştir. Bu şartlar altında belirlenen bütün maaş oranları yurttaşları mağdur etmekte, insan onuruna yaraşır yaşam şartlarına erişimde yurttaşların önünde büyük bir engel teşkil etmektedir.

İnsan onuruna yaraşır bir yaşam için;

- Asgari Ücret net 12 bin 500 TL olmalıdır.
- En düşük emekli maaşı asgari ücret seviyesinde olmalıdır.
- Kamu Emekçilerine ve emeklilere 2023 yılı ilk 6 ayı için yapılması gereken zam miktarı gerçek enflasyon karşısında yaşanan kayıplara binaen yüzde 100 oranında olmalıdır.

Koronavirüs Sebebiyle Değil, AKP İktidarının Şeffaf Olmayan ve Güven Vermeyen Covid-19 Yönetim Süreci

UEFA (Avrupa Futbol Federasyonları Birliği), 13 Mayıs 2021 tarihinde yayınladığı bildiriyle 29 Mayıs 2021’de Manchester City FC ve Chelsea FC arasında oynanacak UEFA Şampiyonlar Ligi final karşılaşmasının İstanbul Atatürk Olimpiyat Stadı’ndan, Portekiz’in Porto şehrindeki Dragao Stadyumu’na alındığını açıklamıştı. UEFA, bu kararının sebebini ise Birleşik Krallık hükümetinin o dönemde Türkiye’yi COVID-19 seyahat destinasyonunda kırmızı listeye koyması nedeniyle İngiliz taraftarların maça gidemeyecek olması olarak göstermişti. Ancak henüz karar tam olarak alınmamışken İngiltere Futbol Federasyonu Covid-19 protokollerine Türkiye’nin uymaması sebebiyle UEFA’ya finalin İngiltere’de oynanması yönünde bir talepte bulunmuştu. Dönemin Türkiye Futbol Federasyonu Başkanı Nihat Özdemir ise basına yansıyan bu talebe yönelik; “Manchester City ve Chelsea, kuzu kuzu gelip oynayacaklar. Her şeyimizle

finale hazırız. Bütün tedbirler alınmış. UEFA ile görüşmelerimiz devam ediyor. Hiçbir şekilde başka yere alınması söz konusu olamaz" şeklinde açıklamalarda bulunmuştu.

Covid-19 pandemisi süresince Türkiye'nin vaka sayıları, ölüm sayıları gibi önemli verilerin kamuoyuna paylaşımı konusunda şeffaf olmadığı başta Sağlık Bakanlığı'nın canlı yayın itirafı aracılığı ile olmak üzere birçok şekilde ortaya çıkmıştı. Dünya Sağlık Örgütü de benzer şekilde Türkiye'deki verilerin şeffaf olmadığına yönelik açıklamalarda bulunmuştu. Söz konusu finalin İstanbul'dan alınması ile Türkiye'nin uluslararası covid-19 protokolüne ne denli uzak kaldığı da bu şekilde ortaya çıktı. Defaatle belirttiğimiz üzere Türkiye, Dünya kamuoyuna tamamen kapalı bir covid-19 süreci geçirerek uluslararası birçok protokolün dışında kalmış olup, binlerce sağlık emekçisi, on binlerce yurttaşının hayatını kaybetmesine sebep olmuştur. Şeffaf, denetlenebilir, hesap veren, kamuoyunu sürekli ve doğru bir şekilde bilgilendirmekten uzak yaklaşımlarla pandemi dönemini ağır bir hasarla atlattır.

UEFA final organizasyonunun değiştiği tarihlerde kamuoyu şeffaf bir şekilde bilgilendirilmemiştir. Türkiye'nin İngiltere protokollerine göre "kırmızı listede" olmasının ne anlama geldiği, finalin başka bir ülkede oynanmasına karar verilmesi aşamasında Türkiye Futbol Federasyonu hangi gerekçelerle razı olduğu bilgisi de benzer şekilde kamuoyu ile paylaşılmamıştır. 2021 yılı finalinin verilip, 2023 yılı finalinin ev sahipliğinin alınması hangi pazarlıklar ile gerçekleştirildiği de büyük bir soru işareti olarak 2 yıla yakın bir süredir kamuoyunun önünde durmaktadır. Türkiye'nin 20 yıldır alışlagelmiş bir halde tecessüm etmiş, son yıllarda daha sık olarak gördüğümüz dış politika anlayışına paralel bir şekilde "kuzu kuzu gelip oynayacaklar" yaklaşımı yerini büyük bir sessizlik ve unutulacağı varsayımı ile hiç dillendirilmeyen, yutulup unutulmaya terk edilen başarısızlık çıkışlarına bir örnek daha eklenmiştir. Uluslararası organizasyonlara katılım farklı kültürlerle diyalog geliştirme açısından oldukça mühim ve gereklidir. Türkiye'nin çok kültürlü, çok dinli, çok etnik yapılı zengin toplumsal yapısı spor organizasyonlarının gerçek mekânı olması açısından bulunmaz bir fırsat değerindedir. Ancak önemli husus uluslararası kamuoyuna karşı antidemokratik bir şekilde toplumsal bir kapalılık ve manipülasyondan uzak kalarak açık ve şeffaf bir şekilde Dünya ile etkileşimde olmanın devamını sağlamaktır.

İşsizlik Fonu Talan Edilmeye Devam Ediyor!

İşsizlik Fonu, belli bir süre de olsa işsiz kalan yurttaşların korunması için oluşturulmuş bir fondur. Bu fonun kullanım amacı yasal olarak açık şekilde belirtilmesine rağmen AKP,

hükümetleri boyunca bu fonu işsizleri güvenceye almaktan çok sermayeye kaynak aktarımı için kullanmıştır.

AKP'nin sermayeyi önceleyen bu tutumu neticesinde İşsizlik Fonu talan edilmeye devam etmektedir. Bu teklifte yasaya aykırı olarak yapılmak istenen düzenlemeyle işverene asgari ücret desteği kapsamında her işçi için 400 TL, işsizlik fonundan karşılanmak istenmektedir. Yani işsiz hakları bir kez daha sermayeye aktarılmaya çalışılmaktadır.

Rıdvan Turan
Mersin

Garı Paylan
Diyarbakır

MUHALEFET ŞERHİ

04.01.2023 tarihinde akşam saatlerinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/4810 esas numaralı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi;

1. 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu
2. 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
3. 13/06/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
4. 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname olmak üzere 3 farklı kanun ve 1 kanun hükmünde kararnamede değişiklik yapan 7 madde ile yürürlük ve yürütme maddeleriyle birlikte 9 maddeden oluşmaktadır.

Teklif, esas komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu, tali komisyonu Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu olmak üzere 2 farklı komisyona havale edilmiştir. Teklif, 9.01.2023 tarihinde Plan ve Bütçe Komisyonunda yapılan görüşmeleri sonucunda kabul edilerek komisyon görüşmelerini tek günde tamamlamıştır.

Usule Dair ve Teklifin Tümü Üzerine Değerlendirmeler

Plan ve Bütçe Komisyonunda daha önce görüşülen kanun tekliflerinde hazırlık süreleri çok kısıtlı tutulmaktadır. Bu kanun teklifi de çok kısa bir zaman içinde milletvekilleri tarafından değerlendirilmek zorunda kalmıştır. 14 milyon emekliyi (EYT düzenlemesinin kapsamı bilinmemekle birlikte tahmini 16 milyon emekliyi), 5 milyona yakın kamu çalışanını ve işverenlerimizi ilgilendiren, geniş bir toplum kesimini kapsayan ve önemli düzenlemeleri içeren bir teklife komisyon milletvekillerinin daha iyi hazırlanabilmesi için gerekli olan zamanın tanınmaması, kanun yapım sürecinde kaliteli yasama faaliyeti gerçekleştirmekten uzak bir usul tercih edildiğini kanıtlamaktadır.

Bu usulün tercih edilmesi, teklifi vatandaş nezdinde en faydalı noktaya getirebilecek öneriler ya da eleştiriler ortaya çıkarmaktan uzaklaştırmaktadır. İstişare etmenin en iyi yol olduğu ve doğruya ulaşmada öneminin bilinmesine rağmen AK Parti iktidarı kendi bildiğini

okumaktan vazgeçmemektedir ve komisyon görüşmeleri esnasında muhalefet milletvekilleri tarafından sunulan öneriler ya da eleştiriler iktidar grubu tarafından dikkate alınmamaktadır.

Teklifeye ilişkin bir diğer husus ise teklif sahiplerinin teklife dair kapsamlı bir etki analizini sunmamış olmalarıdır. Komisyon görüşmeleri esnasında etki analizi adı altında tek sayfalık bir çalışma dağıtılmış olsa da bunun teklifle beraber sunulması doğru bir kanun yapım sürecini ifade etmemektedir. Bu sonuçla komisyon üyeleri görüşmelere hazırlanırken hangi maddenin ne kadar gelir veya gider oluşturacağı hakkında bilgi sahibi olamamıştır. Ayrıca etki analizi adı verilen raporun daha açık ve detaylı hazırlanması hususuna yine dikkat edilmemiştir.

Yine önemli bir konu ise kanun teklifinde farklı ihtisas komisyonlarında görüşülmesi gereken birtakım maddeler bulunmaktadır. Normal koşullarda Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmeden önce alt komisyonlarda görüşülmesi ve o komisyonların raporları ile Plan ve Bütçe Komisyonuna gelmesi gereken teklifler maalesef doğrudan Komisyonumuzun gündemine alınmaktadır. Teklifler alt komisyonlarda kendi konularında uzman milletvekilleri tarafından incelenerek esas komisyonlara havale edilse hem kanun yapma tekniğine uygun bir yol izlenecek hem de vatandaşımız için en iyinin tespit edilmesi daha kolay hale gelecektir. Ne yazık ki AK Parti iktidarı her alanda olduğu gibi bu konuda da işlerin uzmanları tarafından yerine getirilmesine engel olan bir yöntemi kabul etmekten vazgeçmemektedir.

14 milyon emekliyi (EYT düzenlemesinin kapsamı bilinmemekle birlikte tahmini 16 milyon emekliyi), 5 milyona yakın kamu çalışanını ve işverenlerimizi ilgilendiren, geniş bir toplum kesimine ulaşan bu teklif göstermiştir ki; iktidar maliye politikalarını uygulama ehliyetini yitirmiş ve hükümet edemez hale gelmiştir. AK Parti iktidarı, Devletimizin gelir ve gider kalemlerini yönetemez, işletemez, idare edemez noktaya evrilmiştir. Bu teklif doğrudan doğruya bütçeyi ilgilendiren bir husus olmakla birlikte bütçe disiplini bozan, maliye politikalarını belirsiz hale getiren bir yürütme anlayışının da kanıtı niteliğindedir.

Komisyon görüşmeleri sırasında iktidar grubu teklife dair maliyet hesaplarına değinmiştir. İktidarın yapmış olduğu hesaba göre;

- İstanbul'da yapılacak 2021 Şampiyonlar Ligi müsabakası için getirilmiş olan katma değer vergisi istisnasının 2023 Şampiyonlar Ligi müsabakaları için uygulanmasından kaynaklı 110 milyon TL,
- En düşük emekli aylığının 3.500 Türk lirasından 5.500 Türk lirasına yükseltilmesinin 2023 için maliyetinin 21,9 milyar TL,
- Emekli aylıklarında yüzde 30'luk artış 131,5 milyar TL,

- Asgari ücret desteğinin 2023 Ocak Haziran döneminde 400 Türk lirası olarak uygulanmasının maliyeti 17,1 milyar TL,
- İstanbul'da yapılacak 2021 Şampiyonlar Ligi müsabakaları için getirilmiş kurumlar vergisi istisnasının maliyeti yaklaşık 120 milyon TL,
- Kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinde yüzde 30 artış 128,4 milyar TL olarak gerçekleşecektir.

300 milyar TL gibi bir bütçe ortaya çıkaran bu teklif şunu açıkça ortaya çıkarmaktadır ki; iktidar ekonomiyi yönetememekte, bütçe disiplini umursamamakta ve bütçe dengesini bozan bir yönetme tarzını kabul etmektedir.

Burada değinilmesi gereken önemli bir husus şudur; 17 Ekim 2022'de başlayan ve 16 Aralık 2022 tarihine kadar devam eden 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi görüşmeleri sırasında, iktidarın bu teklifle hayata geçirmeyi hedeflediği kapsamı geniş ve bütçe disiplini etkileyen düzenlemelere dair bir planlama yapılmış mıdır sorusunun yanıtıdır. İktidar grubu teklifin bütçe disiplini bozucu bir yönü olmadığını ve maaş artışlarının yıllık enflasyon verisi dikkate alınarak yapıldığını bu sebeple bu tarihlere planlamanın yapılmasının doğru olduğunu iddia etse dahi bunun bir tercih olduğu ve siyasi iktidarın programına bağlı olup olmadığını giderek muğlaklaştığı görülmektedir.

Yılın ortasında bir bütçe çağrısıyla başlayan bütçe sürecinde, orta vadeli programın açıklanması ve açıklanan mali programla birlikte bütçe rakamlarının oluşmasının akabinde teklif Meclise getirilmektedir. Bu süreç içerisinde tahmini hesaplamaların yapılarak bütçe disiplinin zedelenmemesinin dikkate alınması gerektiği yürütmenin sorumluluğundadır. Bu doğrultuda bütçenin geneli içerisinde bu teklifle gündeme gelen değişiklikleri hesap etmek yolu izlenmiş olsa; daha sağlıklı, daha öngörülebilir, daha tahmin edilebilir bir bütçe yapabilmek mümkün olabilecektir. Bu teklif göstermiştir ki; iktidar bütçeyi yönetememekte ve bütçe disiplini bozmaktadır.

Vatandaşlarımızın beklentisi olduğu bilinen bu düzenlemelerin seçim sahına girildiğinde meclise getiriliyor olması AK Parti iktidarının samimiysizliğini gözler önüne sermiştir.

Teklifin Maddeleri Üzerine Değerlendirmeler

Madde 1 ve Madde 6

Maddeler ile 2023 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali organizasyonu için KDV istisnası, gelir ve kurumlar vergisinden muaf tutulmaları düzenlenmektedir. Ülkemiz çok önemli uluslararası müsabakaları ve organizasyonları başarıyla gerçekleştirmiştir. Ülkemiz ev sahibi ülke olarak bu organizasyonlarda üstün gayretler ortaya koymuştur. Bu nedenle daha önce ev sahibi olarak gösterdiğimiz başarı da göz önünde bulundurulduğunda, maddede yer alan vergi istisnalarına neden ihtiyaç duyulduğu komisyon görüşmeleri sırasında açıklanamamıştır. Bizden başka hangi ülkelerin bu yönde vergi istisnaları sağladığı sorusuna karşılık yalnızca 2 ülke örneği verilmiştir. Bu durum göstermektedir ki düzenlemeyle getirilmek istenen istisna dünyada diğer ülkelerin uyguladığı veya mecbur kaldığı bir yöntem değildir.

Madde 2

Madde ile en düşük emekli aylığının 3.500 TL'den 5.500 TL'ye çıkarılması düzenlenmektedir. Ancak komisyon görüşmelerinde üzülerək görülmüştür ki AK Parti milletvekilleri ülkemizin mahkûm edildiği enflasyon karşısında milletimize yapılan bu artışları bir lütuf gibi görmektedir. Bilime, akla ve mantığa aykırı olarak uygulanan ekonomi modeli ile ülkemiz büyük bir batağa sürüklenmiştir. Bunun müsebbibi olan iktidar partisi milletvekilleri ise kendilerini milletimize adeta bir patron gibi konumlandırmaktadır. Memur maaşlarına yapılan yüzde 30 oranındaki artış iktidar partisi milletvekillerinin konuşmalarında "Yüzde 30 verdik ya!" şeklinde ifade edilmiştir. Milletvekilleri asla ve asla kendilerini milletin patronu olarak görmemelidir. Milletvekilleri milletimizin hizmetkârları olarak seçilmişlerdir ve bu amaçla görev ifa etmektedirler. Milletvekillerini patron olarak görmek Yüce Meclisimizi küçümsemekten başka bir şey değildir ve bu durum AK Parti milletvekillerinin şuur altının tezahürüdür.

Kamu çalışanlarına yapılacak zammın bir gün önce yüzde 25 olarak açıklanıp bir gün sonra yüzde 30 olarak güncellenmesi son derece keyfi bir tutumdur. Bu artış Sayın Genel Başkanımız Meral Akşener Hanımefendi'nin grup toplantısından bir saat sonra yapılmıştır. Bu durum göstermektedir ki; iktidar bu artışı belirli bir planlama ve hesaplama dâhilinde yapmamaktadır. İktidar bu hareketiyle, milletin refahını düşünmek yerine öncelikli olarak siyasi kazanç elde etmeye odaklandığını göstermiştir.

Komisyonunda bulunan AK Parti milletvekilleri birçok mecrada yaptıkları gibi 2023 yılında halen 2001 yılından ve 2003 yılından örneklerle kıyaslama yapma gafletinde bulunmaya devam etmişlerdir. Bu kıyaslama ülkemizin yaşadığı enflasyonda anlamlı ve bilimsel değildir. AK Partili milletvekilleri de şüphesiz bunu bilmektedir. Ancak bilinçli olarak ekonomik kriterlerde yeri olmayan bu kıyaslamayla manipülasyon yapılmaktadır. Bu durum yapılacak ilk seçimde iktidarı kaybedecek olan AK Parti'nin tükenmişliğini göstermektedir.

Madde ile en düşük emekli aylığının 3.500 TL'den 5.500 TL'ye çıkarılması; emeklilerimize "Siz bununla yaşayın, daha fazlası size ne lazım" anlamında yapılan bir düzenlemedir. Yoksulluk sınırınının 26.485 TL olduğu ve asgari ücretin açlık sınırında olduğu ülkemizde emeklilerimiz açlık sınırına dahi yaklaşılamamaktadır. Asgari geçim harcamalarını karşılaması beklenen asgari ücret dahi yıllarca ülkemizden emeğini esirgememiş olan emeklilerimize çok görülmektedir. Bu durum kabul edilebilir değildir.

Bir diğer önemli husus bu değişiklik en düşük emekli aylığı alan vatandaşlarımız arasında da adaletsizlikler ortaya çıkaracaktır. Bir örnekle açıklamak gerekirse; en düşük emekli maaşı olan 3.500 TL'den 700 TL fazla olmak üzere şu anda 4.200 TL maaş alan bir emeklimizin maaşı ile şu anda 3.500 TL maaş alan emeklilerimiz arasındaki fark yok edilmektedir. Bir başka deyişle en düşük emekli maaşına yapılan zamla 3.500 TL alan bir emeklimizin maaşı 5.500 TL'ye çıkacaktır. En düşük emekli maaşından 700 TL farkla 4.200 TL maaş alan emeklilerimizin maaşı da yine 5.500 TL olacaktır. Yani 3.500 TL maaş alan emeklilerimizin maaşında 2.000 TL artış yapılırken; 4.200 TL emekli maaşı alan vatandaşlarımızın emekli maaşları da 5.500 TL'ye tamamlanmaktadır. Bu adil bir uygulama olarak görülmemektedir.

Emekli vatandaşlarımızın sorunları ekonomik hayatın sorunlarının önemli bir parçasıdır. Yaşamlarının büyük bir bölümünü çalışarak geçiren ve sonrasında emekli olma hakkını elde eden emekli vatandaşlarımızın yaşlılıklarında mutlu, huzurlu ve ekonomik açıdan refah bir standardı yakalamalarını sağlamak sosyal devletin en temel gereğidir.

Açlık sınırınının 8.130 TL düzeyinde seyrettiği bir ülke ekonomisi koşullarında emeklilerimizin kendilerine reva görülen 5.500 TL maaş ile hayatlarını asgari seviyede devam ettirmeleri mümkün görünmemektedir. Bu amaçla komisyona sunmuş olduğumuz önergemiz ile en düşük emekli maaşının en düşük ücret olarak kabul edilen asgari ücrete eşit olması teklif edilmiştir. Bu önergemiz ne yazık ki AK Parti ve MHP milletvekillerinin oyları ile reddedilmiştir.

Düşük asgari ücretle ve asgari ücretten de düşük emekli maaşıyla geçinmeye çalışan, barınma, giyinme ve gıda gibi temel ihtiyaçlarını bile karşılamakta güçlük çeken, doğalgaz, elektrik faturalarını ödemekte sıkıntılar yaşayan ve yoksulluğu her gün daha fazla hisseden vatandaşlarımız yerine yandaş müteahhitlere ve zengine kaynak ayrılması iktidarın alnında kara bir leke olarak kalacaktır.

Madde 4

Madde ile 5510 sayılı Kanuna geçici madde eklenmekte ve işsizlik sigortası fonundan karşılanarak işverene sağlanan asgari ücret desteğinin aylık 250 TL'den 400 TL'ye çıkarılması düzenlenmektedir. Sayın Genel Başkanımız Meral Akşener Hanımefendi grup toplantımızda bu konuya değinmiş ve desteğin 400 TL olması gerektiğini vurgulamıştır. Bu beyandan bir saat sonra iktidar işverene verilecek olan asgari ücret desteğinin 400 lira olacağını kamuoyuyla paylaşmıştır.

İşverenlerimizin desteklenmesini önemli ve yerinde bulmakla birlikte işsizlik sigortası fonundaki birikimin işverene destek amaçlı kullanılması yolunun tercih edilmesi uygun değildir. İşsizlik Sigortası Fonu, istihdama destek olunması amacıyla işini kaybeden sigortalıların, işsiz kaldıkları dönemin belirli bir bölümünde geçinebilmeleri için AK Parti iktidara gelmeden önce kurulmuştur. Ancak iktidarın tercih etmekte olduğu politikalar sonucunda bu fon işçiler için kullanılan bir kaynak olmaktan çok işvereni destekleme fonuna dönüştürülmüştür. Bu desteğin hazine tarafından karşılanması daha doğru bir yöntem olacaktır.

Komisyon görüşmeleri sırasında yukarıdaki gerekçelerle vermiş olduğumuz önerge teklifimiz AK Parti ve MHP milletvekilleri tarafından reddedilerek kabul edilmemiştir.

Yeni Madde İhdasına İlişkin Önergemiz

2018 yılında 1.000 TL olarak ödenen bayram ikramiyesi 2021 yılında yalnızca 100 TL artırılarak 1.100 TL olarak ödenmeye devam etmiştir. İktidar, 2018 yılından sonra ülkemizde yaşanan enflasyonu görmezden gelerek bayram ikramiyesi ödemelerinde bir kez ve göstermelik oranda artış yapmıştır.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası enflasyon hesaplayıcı ile yapılan hesaplama göre 2018 yılının Mayıs ayında 1.000 TL olan parasal değer 2022 yılının Aralık ayında 3.563 TL'ye denk gelmektedir. İktidar kendi hesap araçlarında bile 1.000 TL'nin alım gücünün 3.563

TL'ye çıktığını hesaplayabilirken ikramiyenin son 4 yılda yalnızca 100 TL artırmayı makul görmemelidir.

Çalışma hayatları boyunca ülkemizin gelişimine büyük katkıları olan ve yaşlıklarında muhtaç hissetmemeleri, refah kaybı yaşamamaları gereken emeklilerimizin emeklilik haklarını en iyi şekilde kullanabilmeleri sosyal devletin sorumluluğudur.

Komisyonunda vermiş olduğumuz önergemiz ile bayram ikramiyesinin bugüne kadar en azından TÜFE oranında artırılması ile 3.500 TL olarak yeniden belirlenmesi ve devamında her yıl yine TÜFE oranında artırılarak uygulanması teklif edilmiştir. Bu önergemiz AK Parti ve MHP milletvekillerinin oyları ile reddedilmiştir.

Sonuç itibariyle;

Teklifi yetersiz ve eksik bulmakla birlikte, 2/4810 esas numaralı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile getirilen düzenlemeleri kötünün iyisi görmekte ve teklifin vatandaşlarımızın lehine olduğu kanaatiyle olumlu karşılamaktayız.

Durmuş Yılmaz
Ankara

Muhammet Naci Cinisli
Erzurum

ADALET VE KALKINMA PARTİSİ GRUP
BAŞKANVEKİLİ KAYSERİ MİLLETVEKİLİ
MUSTAFA ELİTAŞ VE 62 MİLLETVEKİLİNİN
TEKLİFİ

**SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK
SİGORTASI KANUNU İLE BAZI
KANUNLARDA VE 375 SAYILI KANUN
HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun geçici 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “2019 UEFA Süper Kupa Finali ve 2021 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali müsabakalarına” ibaresi “2023 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali müsabakasına” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun ek 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “3.500” ibaresi “5.500” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir:

“GEÇİCİ MADDE 92- Kanunun 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalı ve hak sahiplerine; 2023 yılı başından önce bağlanmış gelir ve aylıklar ile 2023 yılında bağlanacak malullük, yaşlılık veya ölüm aylıklarının bu Kanunun 27 nci, 29 uncu, 33 üncü ve geçici 2 nci maddelerine göre 2023 yılı Ocak ayı itibarıyla hesaplanan aylık tutarları dosya bazında ödenmesi gereken miktar esas alınmak kaydıyla 2023 yılı Ocak ayından geçerli olmak üzere %30 oranında artırılır.

Birinci fıkrada belirtilen şekilde artırılan gelir ve aylıklar, 2023 yılı Ocak ayında bu maddede belirtilen artış dışında 55 inci maddeye göre ayrıca artırılmaz.”

MADDE 4- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 93- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında haklarında uzun vadeli sigorta kolları hükümleri uygulanan sigortalıları çalıştıran işverenlerce;

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK
SİGORTASI KANUNU İLE BAZI
KANUNLARDA VE 375 SAYILI KANUN
HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun geçici 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “2019 UEFA Süper Kupa Finali ve 2021 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali müsabakalarına” ibaresi “2023 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali müsabakasına” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun ek 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “3.500” ibaresi “5.500” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir:

“GEÇİCİ MADDE 92- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalı ve hak sahiplerine; 2023 yılı başından önce bağlanmış gelir ve aylıklar ile 2023 yılında bağlanacak malullük, yaşlılık veya ölüm aylıklarının bu Kanunun 27 nci, 29 uncu, 33 üncü ve geçici 2 nci maddelerine göre 2023 yılı Ocak ayı itibarıyla hesaplanan aylık tutarları dosya bazında ödenmesi gereken miktar esas alınmak kaydıyla 2023 yılı Ocak ayından geçerli olmak üzere %30 oranında artırılır.

Birinci fıkrada belirtilen şekilde artırılan gelir ve aylıklar, 2023 yılı Ocak ayında bu maddede belirtilen artış dışında 55 inci maddeye göre ayrıca artırılmaz.”

MADDE 4- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 93- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında haklarında uzun vadeli sigorta kolları hükümleri uygulanan sigortalıları çalıştıran işverenlerce;

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili
Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş ve
62 Milletvekilinin Teklifi)

a) 2022 yılının aynı ayına ilişkin Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde prime esas günlük kazancı 250 Türk lirası ve altında bildirilen sigortalıların toplam prim ödeme gün sayısını geçmemek üzere, 2023 yılında cari aya ilişkin verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısının,

b) 2023 yılı içinde ilk defa bu Kanun kapsamına alınan işyerlerinden bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısının,

2023 yılı Ocak ilâ Haziran ayları/dönemi için günlük 13,33 Türk lirası ile çarpımı sonucu bulunacak tutar, bu işverenlerin Kuruma ödeyecekleri sigorta primlerinden mahsup edilir ve bu tutar İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanır. Ancak (a) bendinde belirtilen prime esas günlük kazanç tutarı 6356 sayılı Kanun hükümleri uyarınca toplu iş sözleşmesine tabi özel sektör işverenlerine ait işyerleri için 500 Türk lirası olarak esas alınır.

Bu madde kapsamında destekten yararlanılacak ayda/dönemde, 2022 yılı Ocak ilâ Aralık ayları/döneminde aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi ile 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında uzun vadeli sigorta kollarından en az sigortalı bildirim yapıldığı aydaki/dönemdeki sigortalı sayısının altında bildirimde bulunulması hâlinde bu madde hükümleri uygulanmaz.

Mevcut bir işletmenin kapatılarak değişik bir ad ve unvan altında ya da bir iş birimi olarak açılması veya yönetim ve kontrolü elinde bulunduracak şekilde doğrudan veya dolaylı ortaklık ilişkisi bulunan şirketler arasında istihdamın kaydırılması, şahıs işletmelerinde işletme sahipliğinin değiştirilmesi gibi İşsizlik Sigortası Fonu katkısından yararlanmak amacıyla muvazaalı işlem tesis ettiği anlaşılan veya

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

a) 2022 yılının aynı ayına ilişkin Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde prime esas günlük kazancı 250 Türk lirası ve altında bildirilen sigortalıların toplam prim ödeme gün sayısını geçmemek üzere, 2023 yılında cari aya ilişkin verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısının,

b) 2023 yılı içinde ilk defa bu Kanun kapsamına alınan işyerlerinden bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısının,

2023 yılı Ocak ilâ Haziran ayları/dönemi için günlük 13,33 Türk lirası ile çarpımı sonucu bulunacak tutar, bu işverenlerin Kuruma ödeyecekleri sigorta primlerinden mahsup edilir ve bu tutar İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanır. Ancak (a) bendinde belirtilen prime esas günlük kazanç tutarı 6356 sayılı Kanun hükümleri uyarınca toplu iş sözleşmesine tabi özel sektör işverenlerine ait işyerleri için 500 Türk lirası olarak esas alınır.

Bu madde kapsamında destekten yararlanılacak ayda/dönemde, 2022 yılı Ocak ilâ Aralık aylarında/döneminde aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi ile 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında uzun vadeli sigorta kollarından en az sigortalı bildirim yapıldığı aydaki/dönemdeki sigortalı sayısının altında bildirimde bulunulması hâlinde bu madde hükümleri uygulanmaz.

Mevcut bir işletmenin kapatılarak değişik bir ad ve unvan altında ya da bir iş birimi olarak açılması veya yönetim ve kontrolü elinde bulunduracak şekilde doğrudan veya dolaylı ortaklık ilişkisi bulunan şirketler arasında istihdamın kaydırılması, şahıs işletmelerinde işletme sahipliğinin değiştirilmesi gibi İşsizlik Sigortası Fonu katkısından yararlanmak amacıyla muvazaalı işlem tesis ettiği anlaşılan veya

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili
Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş ve
62 Milletvekilinin Teklifi)

sigortalıların prime esas kazançlarını 2023 yılı Ocak ilâ Haziran ayları/dönemi için Kuruma bildirmediği veya eksik bildirdiği tespit edilen işyerlerinden İşsizlik Sigortası Fonunca karşılanan tutar, gecikme cezası ve gecikme zammıyla birlikte geri alınır ve bu işyerleri hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz. Ancak, ilgili ayda 2023 yılı Ocak ilâ Haziran aylarına/dönemine ait aylık brüt asgarî ücretin onda birini geçmeyecek tutarda eksik prime esas kazanç bildirimini yapıldığının tespiti durumunda Kurumca yapılacak ihtar üzerine on beş günlük süre içinde söz konusu eksikliği gideren işyerleri hakkında bu madde hükümleri uygulanmaya devam eder.

İşverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili 2023 yılı Ocak ilâ Haziran aylarına/dönemine ait aylık prim ve hizmet belgelerini veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerini yasal süresi içerisinde vermediği, sigorta primlerini yasal süresinde ödemediği, denetim ve kontrolle görevli memurlarca yapılan soruşturma ve incelemelerde çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmediği veya bildirilen sigortalının fiilen çalışmadığı durumlarının tespit edilmesi, Kuruma prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunması hâllerinde bu maddenin birinci fıkrasının (b) bendine ilişkin hükümler uygulanmaz. Ancak Kuruma olan prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarını 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre tecil ve taksitlendiren işverenler bu tecil ve taksitlendirme devam ettiği sürece anılan fıkra hükmünden yararlandırılır. Bu maddenin uygulanmasında bu Kanunun ek 14 üncü maddesi hükümleri uygulanmaz.

Birinci fıkranın (a) bendinin uygulanmasında, bir önceki yılın aynı ayına ilişkin olarak aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi verilmemiş olması hâlinde bildirim yapılmış takip eden ilk aya ilişkin aylık prim ve hizmet belgesindeki veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesindeki bildirimler esas

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

sigortalıların prime esas kazançlarını 2023 yılı Ocak ilâ Haziran ayları/dönemi için Kuruma bildirmediği veya eksik bildirdiği tespit edilen işyerlerinden İşsizlik Sigortası Fonunca karşılanan tutar, gecikme cezası ve gecikme zammıyla birlikte geri alınır ve bu işyerleri hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz. Ancak, ilgili ayda 2023 yılı Ocak ilâ Haziran aylarına/dönemine ait aylık brüt asgarî ücretin onda birini geçmeyecek tutarda eksik prime esas kazanç bildirimini yapıldığının tespiti durumunda Kurumca yapılacak ihtar üzerine on beş günlük süre içinde söz konusu eksikliği gideren işyerleri hakkında bu madde hükümleri uygulanmaya devam eder.

İşverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili 2023 yılı Ocak ilâ Haziran aylarına/dönemine ait aylık prim ve hizmet belgelerini veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerini yasal süresi içerisinde vermediği, sigorta primlerini yasal süresinde ödemediği, denetim ve kontrolle görevli memurlarca yapılan soruşturma ve incelemelerde çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmediği veya bildirilen sigortalının fiilen çalışmadığı durumlarının tespit edilmesi, Kuruma prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunması hâllerinde bu maddenin birinci fıkrasının (b) bendine ilişkin hükümler uygulanmaz. Ancak Kuruma olan prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarını 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre tecil ve taksitlendiren işverenler bu tecil ve taksitlendirme devam ettiği sürece anılan fıkra hükmünden yararlandırılır. Bu maddenin uygulanmasında bu Kanunun ek 14 üncü maddesi hükümleri uygulanmaz.

Birinci fıkranın (a) bendinin uygulanmasında, bir önceki yılın aynı ayına ilişkin olarak aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi verilmemiş olması hâlinde bildirim yapılmış takip eden ilk aya ilişkin aylık prim ve hizmet belgesindeki veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesindeki bildirimler esas

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili
Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş ve
62 Milletvekilinin Teklifi)

alınır. 2022 yılından önce bu Kanun kapsamına alınmış ancak 2022 yılında sigortalı çalıştırmamış işyerleri hakkında birinci fıkranın (b) bendi hükümleri uygulanır.

Sigortalı ve işveren hisselerine ait sigorta primlerinin Devlet tarafından karşılandığı durumlarda işverenin ödeyeceği sigorta priminin İşsizlik Sigortası Fonuna karşılanacak tutardan az olması hâlinde sadece sigorta prim borcu kadar mahsup işlemi yapılır.

3213 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi uyarınca ücretleri asgari ücretin iki katından az olamayacağı hükme bağlanan “Linyit” ve “Taşkömürü” çıkarılan işyerlerinde yer altında çalışan sigortalılar için birinci fıkranın uygulanmasında (a) bendi uyarınca belirlenecek günlük kazanç 667 Türk lirası olarak ve 2022 yılının aynı ayına ilişkin Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde bildirilen prim ödeme gün sayısının yüzde 50’sini geçmemek üzere, 2023 yılında cari aya ilişkin verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısı dikkate alınır.

Bu madde hükümleri, 5018 sayılı Kanuna ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde sayılan kamu idarelerine ait kadro ve pozisyonlarda 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışan sigortalılar için uygulanmaz.

4734 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde sayılan idareler tarafından ilgili mevzuatı uyarınca yapılan ve sözleşmesinde fiyat farkı ödeneceği öngörülen hizmet alımlarında, ihale dokümanında personel sayısının belirlendiği ve haftalık çalışma saatinin tamamının idarede kullanılmasının öngörüldüğü işçilikler için birinci fıkra uyarınca İşsizlik Sigortası Fonu tarafından karşılanacak tutarlar bu idarelerce işverenlerin hak edişinden kesilerek Türkiye İş Kurumuna iade edilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

alınır. 2022 yılından önce bu Kanun kapsamına alınmış ancak 2022 yılında sigortalı çalıştırmamış işyerleri hakkında birinci fıkranın (b) bendi hükümleri uygulanır.

Sigortalı ve işveren hisselerine ait sigorta primlerinin Devlet tarafından karşılandığı durumlarda işverenin ödeyeceği sigorta priminin İşsizlik Sigortası Fonuna karşılanacak tutardan az olması hâlinde sadece sigorta prim borcu kadar mahsup işlemi yapılır.

3213 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi uyarınca ücretleri asgari ücretin iki katından az olamayacağı hükme bağlanan “Linyit” ve “Taşkömürü” çıkarılan işyerlerinde yer altında çalışan sigortalılar için birinci fıkranın uygulanmasında (a) bendi uyarınca belirlenecek günlük kazanç 667 Türk lirası olarak ve 2022 yılının aynı ayına ilişkin Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde bildirilen prim ödeme gün sayısının yüzde 50’sini geçmemek üzere, 2023 yılında cari aya ilişkin verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısı dikkate alınır.

Bu madde hükümleri, 5018 sayılı Kanuna ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde sayılan kamu idarelerine ait kadro ve pozisyonlarda 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışan sigortalılar için uygulanmaz.

4734 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde sayılan idareler tarafından ilgili mevzuatı uyarınca yapılan ve sözleşmesinde fiyat farkı ödeneceği öngörülen hizmet alımlarında, ihale dokümanında personel sayısının belirlendiği ve haftalık çalışma saatinin tamamının idarede kullanılmasının öngörüldüğü işçilikler için bu maddenin birinci fıkrası uyarınca İşsizlik Sigortası Fonu tarafından karşılanacak tutarlar bu idarelerce işverenlerin hak edişinden kesilerek Türkiye İş Kurumuna iade edilir.

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili
Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş ve
62 Milletvekilinin Teklifi)

2023 Ocak ilâ Haziran aylarına/dönemine ilişkin yasal süresi dışında Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya Hazine ve Maliye Bakanlığına verilecek muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde kayıtlı sigortalılar için bu madde hükümleri uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Türkiye İş Kurumunun görüşleri alınmak suretiyle Kurum tarafından belirlenir.

MADDE 5- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 94- 4447 sayılı Kanunun Geçici Madde 29 ve Geçici madde 32 hükümlerinden yararlanan işverenler tarafından Kuruma sigortalılar adına eksik bildirilen günlere ilişkin ek nitelikteki muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinin/aylık prim hizmet belgelerinin işverenin Kuruma başvuru tarihini takip eden aybaşından itibaren üç ay içinde verilmesi ve muhteviyatı primlerin de aynı sürede ödenmesi halinde, söz konusu yükümlülükler süresi içerisinde yerine getirilmiş sayılır. Bu maddenin yürürlük tarihine kadar bu kapsamda tahsil edilmiş primler ve idari para cezaları iade veya mahsup edilemez.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurumca belirlenir.”

MADDE 6- 13/06/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 11 inci maddesinde yer alan “2019 UEFA Süper Kupa Finali ve 2021 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali müsabakalarının” ibaresi “2023 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali müsabakasının” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 7- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 43- 4688 sayılı Kanuna göre düzenlenen Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

2023 Ocak ilâ Haziran aylarına/dönemine ilişkin yasal süresi dışında Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya Hazine ve Maliye Bakanlığına verilecek muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde kayıtlı sigortalılar için bu madde hükümleri uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Türkiye İş Kurumunun görüşleri alınmak suretiyle Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 5- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 94- 4447 sayılı Kanunun geçici 29 uncu ve geçici 32 nci maddeleri hükümlerinden yararlanan işverenler tarafından Kuruma sigortalılar adına eksik bildirilen günlere ilişkin ek nitelikteki muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinin/aylık prim ve hizmet belgelerinin işverenin Kuruma başvuru tarihini takip eden aybaşından itibaren üç ay içinde verilmesi ve muhteviyatı primlerin de aynı sürede ödenmesi halinde, söz konusu yükümlülükler süresi içerisinde yerine getirilmiş sayılır. Bu maddenin yürürlük tarihine kadar bu kapsamda tahsil edilmiş primler ve idari para cezaları iade veya mahsup edilemez.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurumca belirlenir.”

MADDE 6- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 11 inci maddesinde yer alan “2019 UEFA Süper Kupa Finali ve 2021 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali müsabakalarının” ibaresi “2023 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali müsabakasının” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 7- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 43- 4688 sayılı Kanuna göre düzenlenen Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili
Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş ve
62 Milletvekilinin Teklifi)

6. Dönem Toplu Sözleşmenin İkinci Kısım Birinci Bölümünün 5 inci, 6 ncı, 7 nci ve 8 inci maddeleri uyarınca 1/1/2023-30/6/2023 dönemine ilişkin katsayılar, sözleşme ücreti artış oranları, ücret tavanları ve ortalama ücret toplamı üst sınırına uygulanacak artış oranı %30 olarak uygulanır. Hazine ve Maliye Bakanlığı bu madde kapsamında katsayıları, sözleşme ücreti artış oranlarını, ücret tavanlarını ve ortalama ücret toplamı üst sınırını söz konusu artış oranına uygun olarak belirler ve duyurur.”

MADDE 8- Bu Kanunun;

a) 2 ve 3 üncü maddeleri 2023 yılı Ocak ayı ödeme döneminden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

b) 7 nci maddesi 1/1/2023 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

c) Diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

6. Dönem Toplu Sözleşmenin İkinci Kısım Birinci Bölümünün 5 inci, 6 ncı, 7 nci ve 8 inci maddeleri uyarınca 1/1/2023-30/6/2023 dönemine ilişkin katsayılar, sözleşme ücreti artış oranları, ücret tavanları ve ortalama ücret toplamı üst sınırına uygulanacak artış oranı %30 olarak uygulanır. Hazine ve Maliye Bakanlığı bu madde kapsamında katsayıları, sözleşme ücreti artış oranlarını, ücret tavanlarını ve ortalama ücret toplamı üst sınırını söz konusu artış oranına uygun olarak belirler ve duyurur.”

MADDE 8- Bu Kanunun;

a) 2 nci ve 3 üncü maddeleri 2023 yılı Ocak ayı ödeme döneminden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

b) 4 üncü ve 7 nci maddeleri 1/1/2023 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

c) Diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

